

NAŠE DELO

GLASILO DELOVNIH KOLEKTIVOV

ZDRUŽENIH PAPIRNIC LJUBLJANA

PAPIRNICE KOLIČEVO

Naših 30 in 25 let

VEVČE, DECEMBER — Pred praznikom republike so Vevče proslavile 30. obletnico revolucionarne zmage nad fašizmom in 25. obletnico samoupravljanja. Obnovljena je dvorana za kulturne prireditve, večje seje in sestanke. Obiskali so nas stari znanci, sodelavci in gostje. Priznanja so dobili dolgoletni delavci in odlikovani so bili zaslužni. Prijeten kulturni spored.

Kar nekaj let so vevški kolektiv in ostali prebivalci kraja želeli in potrebovali prostor, kjer bi lahko organizirali kulturne prireditve in druga načrtna srečanja. Ni bilo prostora za nastop kate-rekoli kulturne skupine, bodisi da je bila to domača ali gostujoča. Končno je bil 26. novembra ne-uradno odprt prepotrebni prostor.

Otvoritev je bila povezana z le-po uspelo proslavo 30. obletnice zmage in novega reda ter 25. ob-letnice delavskega samoupravlja-nja. Na proslavo so bili povablje-ni vsi člani prvega delavskega sveta, sedanji delavski svet in drugi samoupravni organi, vsi bivši vodje tovarne in znani de-lavci kulturnega in družbenopoli-tičnega življenja tovarne, kraja in občine. Posebno obeležje je dala

proslavi podelitev priznanj dol-goletnim delavcem tovarne in po-delitev odlikovanja zaslužnim de-lavcem.

Pred pričetkom proslave je predsednik DS tov. Marjan Ko-pecky pozdravil goste in slavljence ter izrekel zadovoljstvo, da more kolektiv prav v tem jubi-lejnem letu in v tako lepem pro-storu dati priznanje svojim za-služnim starejšim sodelavcem in biti prisoten pri podelitvi odliko-vanj predsednika Tita vsem ti-stim, ki so za socialistični napre-dek prispevali več, kot je bila nji-hova običajna dolžnost.

V svojem govoru je sekretar OOK Papirnice Vevče, tov. Ivan Mrhar orisal razvoj tovarne od le-ta 1945 do danes. Povedal je, da je revolucionarni duh oktobrske revolucije, ki je zajel slovenski svet, našel posebno plodna tla v Vevčah. Vevški delavec med voj-nama ni imel ne pravice in ne bo-dočnosti. Štrajki in združevanja so bila sredstva borbe za prizna-nje delavstva. Prosvetljeni in pre-kaljeni so se znali vevški de-lavci upreti okupatorjem z zahoda in s severa. Odhodi v partizane in internacija ter aktivnost in ak-cije doma so bila dejanja odpo-

ra. V NOV je padlo 42 papirni-čarjev, 13 je bilo ustreljenih kot talcev, od mnogih internirancev pa se ni vrnilo 25 rodoljubov. Iz tovarne so dobavljali partizanom papir za njihove tiskarne, v njej je bila popravljalnica orožja in skladišče, blagajna OF. Še živijo med nami priče teh dejavnosti.

Pred 25. leti, 17. septembra 1950 je kolektiv prevzel uprav-ljanje tovarne v svoje roke. Iz-voljen je bil prvi, šestdesetčlan-ski delavski svet. (Mnogi člani tega sveta so bili prisotni v dvo-rani). Takrat je tovarna s tremi papirnimi stroji proizvedla le 17.600 ton papirja in imela 708 zaposlenih. Potem se je začela rast. Še en papirniški stroj leta 1960, premazni stroj leta 1968, obrat za tapete, toplarna. Proiz-vodnja je narasla na 40.000 ton

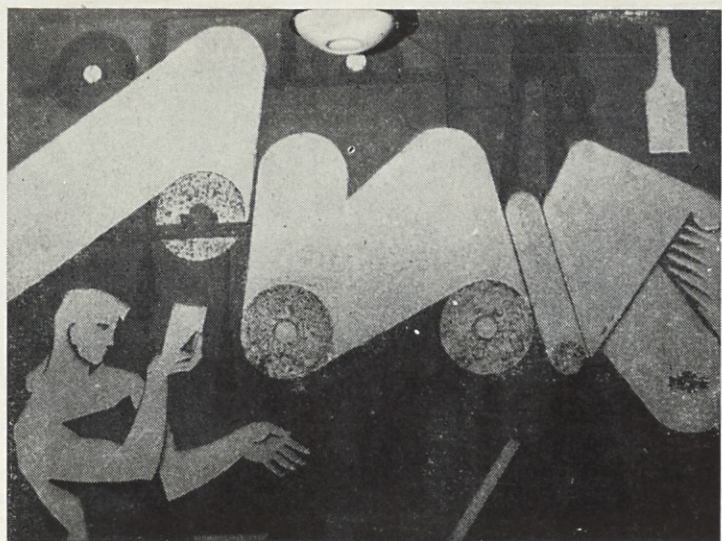
(Nadaljevanje na 3. strani)

Predsednik Marjan Kopecky pozdravlja navzoče

Odlikovanci, nagrajenci, člani prvega DS in drugi gostje poslušajo zvoke Papirniškega pihalnega orkestra

SREČNO IN ZDRAVO 1976

VEVČE, KOLIČEVO, DE-CEMBER — Zdravo, leto tisoč-devetstošestinsedemdeseto! Ne pozdravljamo Te kot ljubega ali neljubega gosta, ampak kot gosta, ki mora priti. Pripravljali smo sprejem. Sprejem kot večino drugih sprejemov. Ob glasbi, veselju in vrisku, raz-položeni, veseli, da smo se zne-bili starih težav, in z dvignje-no glavo, pričakujoč spoprije-ma s časom, ki prihaja v novi obleki.

Morda se nam bo ob veselju na Silvestrovo oglasila s'aba vest, češ, tega ali onega nismo storili v preteklem letu, kar bi lahko. Pozabili smo na sode-lavca, nismo hoteli dati korist-nega predloga, ki bi pomagal celotni organizaciji, zanemar-jali smo delovne in družbene dolžnosti, malo smo napravili za lasten napredek in napre-dek skupnosti. Veliko je bilo napak.

Oglasil pa se bo tudi ponos. Lahko bomo rekli: To in ono

je bilo pa le dobro, da smo uspešni napraviti, prihranjena nam je skrb za prihodnje le-to. Količevski in vevški papir-ničarji smo le uspeli premaga-ti vrsto težav na področju pro-izvodnje in na visoki ravni sa-moupravnih odnosov. Pričaku-jemo, da bo samoupravna pot tista, na kateri bomo ob pri-sotnosti združenega dela vseh papirničarjev in ostale družbe premagali težave in rešili vprašanja, ki se skrivajo in odkri-vajo v naših načrtih.

Zatorej potegnimo črto nad preteklim letom. Zravnani in z dvignjeno glavo pričakuje-mo novo, bodisi da nas zateče v krogu družine doma, v ve-seli družbi in prijetnem loka-lu, v hribih, na poti, morda tu-di pri delu.

Zdravje, sreča in zadovolj-stvo in odkrit obraz naj spremlja vse papirničarje, njihove svojce in prijatelje v letu 1976!

Urednik

Sekretar OOK Papirnice Vevče tov. Ivan Mohar je orisal razvoj tovarne

Združene papirnice Ljubljana

Gibanje proizvodnje v mesecu novembru 1975

Plan	Doseženo	
	November 1975	φ I.—XI. 1975
Klasični papirji	100	84,7 100,3
Premazni papirji	100	84,5 85,8
Skupaj:	100	84,6 97,9
Lesovina	100	111,2 90,0
Tapete	100	127,3 108,9
Izvoz v \$	100	31,3 45,6
Izvoz v tonah	100	31,7 42,7

Izkoriščanje zmogljivosti papirnih ter premaznega stroja

	November 1975	φ I.—XI. 1975	φ 1. 1974
I. papirni stroj	83,5	89,6	91,1
II. papirni stroj	82,8	90,1	90,5
III. papirni stroj	79,4	85,9	89,3
IV. papirni stroj	80,4	90,1	90,4
Skupaj:	81,5	88,9	90,4
Premazni stroj	51,3	56,8	63,0
Izmet klasični papirjev %	12,6	8,8	7,20
Izmet premazanih papirjev	19,3	19,4	13,62

Proizvodnja papirja je bila v mesecu novembru izredno nizka predvsem zaradi državnih praznikov, izrednega porasta izmeta ter zastojev, kot posledica okvare v toplotni. Tako smo pri klasičnih papirjih zabeležili kar za 4 % več izmeta kot običajno in prav tako za 4 % več zastojev na papirnih strojih. Razen tega je proizvodni program obsegal zahtevnejše vrste papirjev nizkih gramskih tež ter barvane papirje. Univerzalni tiskarski papirji so v programu kot običajno, še vedno prevladovali, vendar v manjšem deležu. Porasla pa je proizvodnja kulerjev, bankposta ter IBM papirjev nizkih gramskih tež.

Iz enakih razlogov kot proizvodnja klasičnih papirjev je bila nizka tudi proizvodnja premazanih papirjev. Prav tako smo tudi na PRS zabeležili visoke zastoje in izmet ter večjo proizvodnjo obojestransko premazanih papirjev.

Večja od planirane je bila proizvodnja lesovine, ker je brusilnica za razliko od preteklih mesecev obratovala s polno zmogljivostjo.

Spomenik ustanovitelja vevške papirnice je spet pobelil sneg

Poslovni rezultati v mesecu oktobru 1975

KOLIČEVO, DECEMBER — Če smo v I. polovici letošnjega poslovnega leta ugotavljali, da so doseženi poslovni rezultati zelo blizu planskim predvidevanjem, pa moramo za II. polovico leta ugotoviti, da poslovni rezultati vse bolj zaostajajo za planom oziroma, da se slabšajo. V mesecu oktobru smo tako dosegli najnižje rezultate poslovanja v letošnjem letu, kakor je razvidno iz naslednjih podatkov:

	I—X 1974	I—X 1975	Plan 75 v 000 din	75 74	R P
Celotni dohodek	208.009.285	247.888.944	304.726	119,2	81,3
Porab. sredstva	112.079.883	142.473.004	167.284	127,1	85,2
Amortizacija	8.885.509	14.607.341	18.248	164,4	80,0
Dohodek	87.043.893	90.808.599	119.202	104,3	76,2
Pogodb. obveznosti	3.326.797	3.979.361	4.200	119,6	94,7
Zakon. obveznosti	6.325.455	13.695.436	15.176	216,5	92,0
Osebn. dohodki	29.450.846	36.534.794	44.040	124,1	83,0
Ostane dohodka	47.940.846	36.599.008	55.587	76,3	65,8

	X 1974	X 1975	I 75 74
Celotni dohodek	24.284.023	21.303.063	87,8
Porabljen. sredstva	16.154.598	12.179.719	75,3
Amortizacija	894.122	1.533.298	171,5
Dohodek	7.235.303	7.590.046	104,9
Pogodb. obveznosti	343.528	457.059	133,0
Zakon. obveznosti	654.589	1.419.344	216,8
Osebn. dohodki	3.159.406	3.903.141	123,5
Ostane dohodka	3.077.780	1.810.502	58,8

Iz prikazanih podatkov lahko sklepamo, da je prenizka realizacija oziroma celotni dohodek glavni razlog za ostajanje dohodka in ostanka dohodka — v nasprotju s preteklim letom, ko se je rentabilnost zmanjševala v II. polovici leta predvsem zaradi hitre rasti cen surovin. Količinski in vrednostni obseg prodaje je že nekaj mesecev v upadanju in je v mesecu oktobru dosegel najnižji nivo, kakor je prikazano v naslednji tabeli:

Vloga planiranja v organizacijah združenega dela

VEVČE, DECEMBER — Proizvodne organizacije kot samoupravne skupnosti temeljnih organizacij združenega dela predstavljajo gospodarsko-ekonomski organizem sodobne socialistične družbe. Temeljni smoter in naloga takšnih skupnosti je proizvodnja različnih dobrin, ki služijo za zadovoljevanje lastnih potreb, predvsem pa življenjskih potreb celotne družbe.

Izhajajoč iz tega lahko trdimo, da je proizvodna organizacija združenega dela oziroma temeljna organizacija združenega dela osnovna celica celotnega sistema narodnega gospodarstva družbe.

Delovanje organizacije združenega dela je opredeljeno z njenim procesom poslovanja. Ta proces mora dajati pozitivne delovne učinke, ker nasprotni primer pomeni propadanje in razpad organizacije. Pozitivni učinki dela pomenijo uspešnost poslovanja. Uspešnost pa je pogojena z zahtevom, da moramo imeti in voditi vnaprej opredeljeno ustrezno organizacijo in politiko celotnega podjetniškega poslovanja.

Brez vnaprejšnje opredelitve, npr. kaj in kako bomo nabavljali, kaj in kako bomo proizvajali, kako bomo prodali to, kar smo proizvedli, ni namreč možno uspešno praktično izvajanje in uresničevanje namena poslovanja. Imeti moramo torej najprej jasno in realno postavljene cilje dela oziroma poslovanja, šele nato lahko te cilje uresničimo. Takšen princip dela je temelj organizacijskega poslovanja. Tudi v vsakdanjem privatnem življenju (ne samo v delovni organizaciji) se skoraj na vsakem koraku podobno obnašamo. Cilj vsebuje željo, ki je pred svojo lastno uresnitvijo v obliki doseženega rezultata. Toda od cilja do njegovega praktičnega rezultata je potrebno upoštevati še eno temeljno neobhodnost — na doseganje cilja se moramo pripraviti. Ta priprava pa je pravzaprav plan ali načrt uresničevanja cilja. Uresničitev in načrt uresničevanja cilja sta med seboj neločljivo povezana (najbolj nazoren primer je gradnja hiše, nič bistveno drugače pa ni na področju poslovanja proizvodne organizacije združenega dela).

Že iz teh nekaj vrstic je možno oceniti, da je planiranje in vloga planiranja dela v poslovnem procesu podjetja zelo pomembno, če ne izhodiščno opravilo. Posledice nenačrtnega oziroma stihijskega poslovanja so najboljše merilo za pomen in vlogo načrtovanega dela.

Planiranje se vedno nanaša na predvidevanje dela in delovnih rezultatov delovne organizacije za neko prihodnje daljše ali krajše obdobje poslovanja. Zelo pomembna je kvaliteta načrtovanja, tj. načrtovanje, ki pomeni tudi dejanske možnosti uresničitve vsebine načrta. V nasprotnem primeru plan ne more služiti svojemu namenu.

Kvaliteten plan poslovanja in razvoja posameznega podjetja za daljše obdobje je tudi podlaga za realno plansko usmerjanje in razvoj celotnega gospodarstva družbe. To je posebno pomembno za gospodarstvo tako organizirane družbe kot je naša, ki zastopa in uresničuje enotne cilje in hotenja.

D. T.

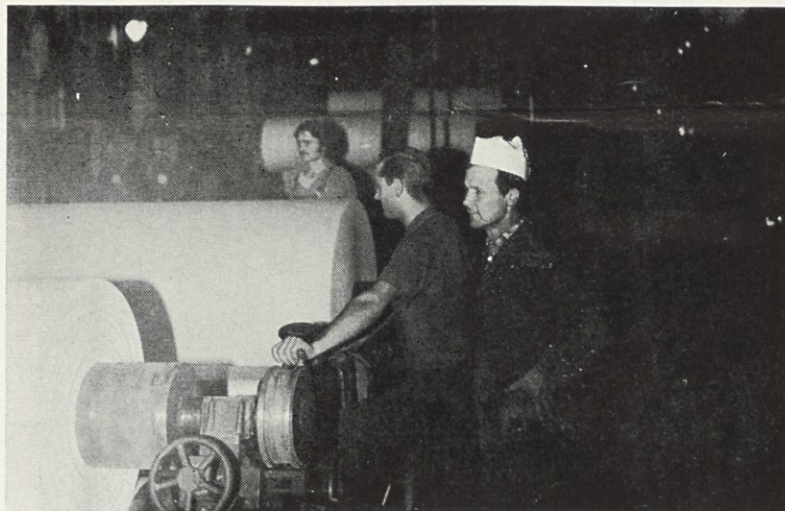
Ob stabilizaciji začnimo pri osnovi - malem varčevanju

VEVČE, DECEMBER — Zdi se, ali pa je tudi res, da včasih govorimo dva jezika. Ne slovensko in nemško, srbskohrvatsko ali angleško. Govorimo politični in medsebojni jezik. V političnem jeziku govorimo z nekom in o nekom in o nekom tretjem, ki je izven nas, ki z nami nima nobene opravke, o tistem, ki dela napake in ki ga je treba kritizirati. Tisti nekdo, ničesar ne ukrene in je kriv za marsikaj, za inflacijo, za slabe ceste, visoke cene, morda celo za to, da nam ob koncu meseca zmanjka denarja.

Za dvojno sliko gre. Za zdnevno. Ni nekoga tretjega, smo sami, samo mi. Prav je, da si sliko izostrimo in se pričnemo pogovarjati med seboj preprosto, človeško. Morda najprej o varčevanju.

Vsi trošimo vsak dan. Eni več, drugi manj, vsi pa preveč po nepotrebnem. Kar začnimo pri kru-

hu. Kruh pomeni tone in tone pšenice, ki jo je treba posejati že jeseni, še prej pa pripraviti polja, trositi umetna gnojila, domača ali uvožena, požeti, zmleti zrna in pripraviti moko, skladiščiti in tako naprej. S kruhom je povezana množica zapletenih del, ki lahko pomembno razbremenijo gospodarstvo, če bi ga trošili manj ali razumno. V Jugoslaviji ne uvažamo samo pšenice, ampak tudi stvari, ki so povezane z njeno proizvodnjo: umetna gnojila, poljedelske stroje, rezervne dele itd. Ne gre za to, da bi se kruha odrekli. Za to gre, da ne bi ležal po kotih, ostajal po mizah, po koših, celo na cesti. Ne odrecimo se kruhu, odrecimo se razmetavanju. Ne kupujemo ga v trgovini preveč, ko že vnaprej vemo, da ga bo nekaj ostalo za v smetnjak. Poglejmo si posode za odpadno hrano v papirniški restavraciji. Celi kosi kruha in nepremišljeno nabavljene hrane. Če bi nabavili

Ob II. papirnem stroju

toliko, kolikor vemo, da je potrebno, bi marsičesa, kar je povezano s hrano, ne bilo treba več uvažati.

Preveč porabimo tudi elektrike. Ne gre za to, da bi živeli v temi ali prali na roko, kot včasih, ali kuhali na drva. Z elektriko moramo pač delati ekonomično. Ali ni potratno, ko nam gorijo luči podnevi na marsikaterem vogalu v tovarni, da svetimo v praznih prostorih v obratih in doma. Tudi odvečna poraba vode je opredmetena z veliko človeškega dela in z velikimi stroški. Če bi vsakdo natočil le toliko vode, kolikor jo bo porabil, bi Ljubljana dnevno prihranila nekaj tisoč litrov vode.

Spomnimo se tudi na odvečno porabo maščob, sladkorja, obleke (moda in ne potreba), čistil, kozmetike, papirja itd.

Ob vsem tem se vprašamo, kako začeti. Očitno je, da so samo besede premalo. Zavedati se moramo, da smo mi sami tisti, ki moramo nekaj napraviti: jaz in ti, oni iz proizvodnje, tisti iz pisarne, doma in v tovarni.

Varčevanje in stabilizacija ni sta samo besedi. To je stvarnost odnosov do sočloveka, do družbe, v kateri živimo. Zavedati se moramo, da smo mi sami tisti, ki moramo nekaj napraviti: jaz in ti, oni iz proizvodnje, tisti iz pisarne, doma in v tovarni.

S. R.

	1974		1975	
	t	din	t	din
Januar	2.765	12.796	2.512	19.285
Februar	2.953	14.655	3.002	23.889
Marec	3.174	16.848	3.247	22.637
April	3.351	18.918	3.220	26.186
Maj	3.106	18.497	2.869	23.698
Junij	3.046	21.075	2.900	23.739
Julij	3.679	25.971	3.097	25.795
Avgust	3.165	24.891	2.951	24.460
September	2.983	24.800	2.763	22.384
Oktober	2.884	23.360	2.540	20.314
Skupaj	31.106	201.811	29.110	235.417

Zmanjšanje realizacije v mesecu oktobru glede na prejšnje mesece je le v manjši meri posledica povečanja zalog. Zaloge so se namreč povečale le pri nedokončani proizvodnji za okoli 100 ton ali za približno 1 milijon dinarjev, pri gotovi robi pa so ostale zaloge na nivoju prejšnjih mesecev. Nižja konjunktura, ki jo beležimo na splošno v papirni industriji v letošnjem letu, pri nas torej ni dosegla takih dimenzij, da bi se nam bistveno povečale zaloge neprodanega blaga.

Zmanjšanje realizacije je tako v največji meri posledica nižje proizvodnje, ki je v 10 mesecih letošnjega leta nižja od proizvodnje dosežene v istem obdobju preteklega leta za 3,5 %.

Primerjava bruto proizvodnje po strojih

Stroj	I—X 1974	I—X 1975	X 75
PS I.	899	890	83,6
PS II.	4.262	3.654	300,2
KS I.	6.516	6.668	690,9
KS II.	17.331	16.740	1.449,2
LS	2.154	2.129	237,4
Skupaj:	31.162	30.081	2.781,3

Naših 30 in 25 let

(Nadaljevanje s 1. strani)

papirja letno, od tega 12.000 ton premazanega 1.200.000 rolic tapet, 3.000 ton lesovine, lepilo za papir in tapete. V obratih je dosežena večja stopnja mehanizacije. Instalirana je nova, velika energetska in toplotna moč. Z doseženo količino pare in električne energije je zadoščeno sedanjim in bodočim porabam. Izvoz 3.200 ton papirja je lepa, morda pa le še

premajhna številka. Dvignjena je kvaliteta izdelkov, ki jo ovira le še pomanjkanje ustreznih surovin.

Se o življenjskih razmerah vevških delavcev je govoril tov. Mrhar. Osební dohodki, so med boljšimi v Sloveniji, je dejal. Stanovanjska vprašanja rešujemo intenzivno, čeprav potreb ne dosežemo zaradi vedno večjega dotoka povsem novih delavcev. V

zadnjih desetih letih je bilo rešenih 350 stanovanjskih vprašanj z izgradnjo najemnih, etažno-lastniških stanovanj ali z izdajanjem kreditov zadržnim in posamičnim graditeljem. Če bi vevško tovarno v tem času ne dotekla zamenjava generacije, bi bilo to vprašanje skoraj rešeno.

V tem obdobju je vevški kolektiv marsikaj postoril tudi za razvedrilo in rekreacijo svojih čla-

BINC in Albinu ZABUKOVCU, 1912.

Odlikovanja maršala Tita so prejeli:

Medalja dela: Alojz ČERNE, Betka LUKEC, Cilka MLAKAR, Ivka PETERNEL, Antonija RIFELJ, Stane TRTNIK in Anica ZUPANČIČ.

Medalja zasluge za narod: Marjan KOCJANČIČ in Nace ZAJEC.

Red dela s srebrnim vencem: Rado ANŽUR, Maks KRPAŃ, Slavko SKUBIC in Anton ZUPANČIČ.

Red zasluge za narod s srebrno zvezdo: Ivo AVBELJ, Franc CERK, Ivan MIKLAVŽ, Marija PREMRL, Rudi SMREKAR in Janko VIDIC.

Red republike z bronastim vencem: Stane MELJO

Red dela z zlatim vencem: Ciril POTOČNIK

Red dela z rdečo zastavo: Albin VENGUST

Vsem še enkrat iskreno čestitam!

In še besedo o kulturnem sporedu. Ta je proslavo popestril do tiste stopnje, ki si je človek želi

in jo pogreša. Užitek so poslušalcem nudili prvaki naših gledališč, pevca Vilma Bukovec, Rajko Koritnik in recitator Janez Rohaček. Poslušamo jih lahko na radiu, televiziji ali na njihovem matičnem odru. Toda čisto drugače je, kadar pridejo med nas.

V zadosti dobro zvočno dvorano so se prijetno širile melodije, znane, vendar vedno nove, vedno sprejemljive. Zdaj so se prijetno in mehko razširile med poslušalce, potem pa spet mogočno. Slišali smo Simonittijeve Talce, Kozinovo Pomlad, arijo Mimi iz opere La Bohème, arijo iz Gorenjskega slavčka in že stokrat poslušano arijo Marinke in Janka iz Smetanove opere Prodana nevesta. In vendar bi jo človek poslušal še stoprvič in večkrat. Nič manj ni navdušil recitator Janez Rohaček z vsebino pesmi in s svojim žametnim glasom. Menda so bolj prijetno kot doslej v tem prostoru zvene le skladbe, ki jih je izvajal domači nosilec kulturne dejavnosti (žal edini) — papirniški pihalni orkester.

S. R.

Nad 30 let je tovarni zvest Franc Globokar. Večino časa je delal v HE Fužine

Delavec na žagi, Ivan Vraničar je pravkar prejel pohvalo za 30-letno zvesto delo

Nagrajenke Marija Globokar, Anica Šimic in Milka Welf v prijetni družbi po proslavi

Čestitke in pohvale tovarišici Mariji Dimnik prebiralki papirja

Igralec Janez Rohaček med recitacijo

nov in okoličanov. Znani so športni in počitniški objekti.

Največja skrb Vevčanov je za enkrat izvedba nove velike investicije, ki bo dajala še enkratno količino do sedaj možnih izdelkov. S tem v zvezi bo pomembna osvojitve trga in skrb za kvaliteto. Nanjo se bo treba zanesti; potem Vevčanom ne bo zmanjkalo dela.

Aktivnost v samoupravnem sistemu dela se ne bo mogla ustaviti pri interesih posameznika ali skupine. Skupen interes je temelj aktivnosti. Gre za izpolnjevanje samoupravnega sistema, vzporedno z reševanjem gospodarskih vprašanj. Tu naj v prvi vrsti stojijo vse naše organizacije: Sindikat, ZK, ZSMS, ZB in druge.

Po orisu stanja v Vevčah in po priporočilih za prihodnost so podelili priznanja za tridesetletno delo v tovarni naslednjim zvestim delavcem: Ani ANDRIČ, Danici BEVC, Alojzu ČERNETU, Stanetu ČERNETU, Mariji DIMNIK, Alojzu DOVCU, Jakobu FERJANU, Veri GAŠPERSIČ, Francu GLOBOKARJU, Mariji GLOBOKAR, Antoniji JELNIKAR, Francu JERIHI, Nadi KAMNAR, Dragoljubu KASIGIČU, Anici KLEŠNIKOVI, Stanetu KLEŠNIKU, Doroteji LAMPIČ, Amaliji MATJAZIČ, Stanetu MELJU, Luciji MLAKAR, Angelci MRHAR, Antonu PETERCI, 1914, Ani PREPELUH, Antonu PRIMARJU, Antoniji RIFELJ, Slavku SKUBICU, Anici ŠIMIC, Francu TRTNIKU, 1919, Ramu VEHA-BOVIČU - umrl, Ljudmili VOLF, Ivanu VRANIČARJU, Ivanki VR-

Tudi nizozemska papirna industrija z izgubo

Van Gelder, velika nizozemska papirna skupina, pričakuje v letošnjem letu izgubo 20,30 milij. hfl. proti dobičku 39 milij. hfl. v letu 1974. Družba s 50 % ameriško udeležbo trdi, da je izguba pogojena z močno depresijo na trgu papirja. V prvi polovici leta 1975 je bil še realiziran dobiček v višini 4,4 milij. hfl. V tretjem kvartalu 1975 pa je že nastala izguba zaradi nazadovanja cen in nespremenjenih surovinskih cen in drugih stroškov. Od 23. avgusta do 3. oktobra je skupina koristila le 50 % kapacitet.

Vir: Financial Times 26793, 13. 10. 1975.

Prijetno je, kadar nam zapojeta slavna operna pevca, sopranistka Vilma Bukovec in tenorist Rajko Koritnik

Predsednik občinske skupščine Ljubljana Moste-Polje Marjan Moškrič izroča odlikovanje reda dela z zlatim vencem Cirilu Potočniku

Izmensko delo s 5 posadkami

VEVČE, DECEMBER — Informacija o tem, da na Švedskem nekateri papirniški obrati obratujejo neprekinjeno in imajo v izmensko delo vključenih 5 posadk, smo dobili že pred leti. Tedaj smo menili, da ta informacija v okviru naših možnosti nima praktične vrednosti, ni izvedljiva, bodisi zaradi ekonomskih razmer, pa tudi zaradi tedanjih predpisov o delovnem času. Zato je ta informacija obležala v predalih. Tudi danes okoliščine še niso povsem ugodne za razmišljanje o tem, vendar pa se stvari premikajo in ni odveč, da se o tem seznanimo več ljudi v naši papirni industriji, predvsem papirničarji, pa tudi kdo od tistih, ki tako ali drugače vplivajo na formiranje zakonskih tekstov o delovnem času.

O izmenskem delu v papirništvu velikokrat govorimo v zvezi

s poslovnimi zadevami, pa tudi v zasebnem pogovoru med papirničarji ta tema pogosto prevladuje. Neprekinjeno obratovanje, ki je sicer krivec za delo v izmenah, je pogoj za rentabilno poslovanje, zato si je težko predstavljati kakršnokoli razpravo o ukinitvi ali zmanjšanju dela, pač pa je aktualna samo razprava o olajšavah, ki se lahko nudijo delavcem, vključenim v neprekinjeno obratovanje. Eden izmed takih poizkusov je tudi poizkus s petimi izmenami, s katerim so švedski podjetniki skušali najti v sporazumu s papirniškimi sindikati korist za papirničarje in poslovni rezultat podjetja.

V čem je bistvo uvedbe petizmenskega dela? Uvedba še ene izmene poleg že obstoječih štirih pomeni skrajšati direktno delovno obveznost delavca na teden iz

obstoječih 42 ur na povprečno 33 ur in 36 minut. Skrajšanje delovnega tedna za 8 ur in 24 minut pa so obremenili z obveznostjo, da je v tem času vkalkulirano tudi trajanje letnega dopusta in nadomeščanje obolelih delavcev. Drugače povedano, z uvedbo pete izmene so prevzeli delavci pri strojih skrb in odgovornost, da bodo stroji neprekinjeno tekli ob polni zasedbi delovnih mest, ne glede na to, koliko je bolnikov in koliko jih je na dopustu oziroma kakih drugih podobnih izostankov.

Kakšne so realne koristi delavcev in podjetja v švedskih razmerah lahko bolj ugibamo, stvarnih podatkov ni. Informacija, ki jo imamo, govori, da so se proizvodni rezultati izboljšali. Prav gotovo je, da je ta način prinesel švedskim papirničarjem koristne

prednosti, ki se izražajo v večjem prostem času. Lažje pa lahko ocenimo koristi za poslovni uspeh in pa za posameznika v naših razmerah.

Preden bi ocenjevali razne ugodne in neugodne okoliščine petizmenskega dela, bi bralca seznanili še o načinu menjav v izmenskem delu s petimi posadkami. Tudi v tem načinu traja delavnik enega delavca ob delavnikih 8 ur, ob nedeljah pa 12 ur. Ciklus menjav se ponavlja na vsakih pet tednov. V tem času opravi delavec 168 delovnih ur v dvajsetih delavnikih, prost je pa 14 dni in to enkrat po 3 dni, drugič pa 11 dni neprekinjeno, seveda, če ne računamo porabo časa za nadomeščanje bolnikov in dopustnikov.

Način menjav podajamo v pregledni tabeli:

Teden	1							2							3							4							5										
	P	T	S	Č	P	S	N	P	T	S	Č	P	S	N	P	T	S	Č	P	S	N	P	T	S	Č	P	S	N	P	T	S	Č	P	S	N	P	T	S	...
6—14	1	1	1	1	1	1	3	2	2	2	2	2	2	4	3	3	3	3	3	3	5	4	4	4	4	4	4	1	5	5	5	5	5	5	2	1	1	1	...
14—22	2	2	2	2	2	2	—	3	3	3	3	3	3	—	4	4	4	4	4	4	—	5	5	5	5	5	5	—	1	1	1	1	1	1	—	2	2	2	...
22—6	4	4	5	5	5	5	5	5	5	1	1	1	1	1	1	1	2	2	2	2	2	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	4	4	4	4	4	4	5	...
PROSTI DNEVI	3 5	3 5	3 4	3 4	3 4	3 4	1 4	1 4	1 4	5 4	5 4	5 4	5 4	5 4	2 5	5 2	5 2	5 1	5 1	5 1	5 4	3 1	3 1	3 1	2 1	2 1	2 1	2 1	2 4	2 4	2 4	2 3	2 3	2 3	2 3	1 3	3 5	3 5	...

Iz tabele je razvidno poleg že omenjenega, da tečejo izmene v vrstnem redu 7 dnevni, 7 popoldanskih in 7 nočnih zapored. To ni preveč ugodno, vendar pa se z nekoliko bolj natančno proučitvijo ta model da modificirati tako, da bi se dnevni, popoldanski in nočni »ših« menjavali približno tako, kot v štirih izmenah.

Za olajšavo nočnega dela je še tudi drug recept, ki ga pri nas omalovažujemo, pa ni tako malo vreden, kot na videz izgleda. Namreč, če se čas menjav prestavi na osmo, šestnajsto in štirindvajseto uro, delavci v nočnem delu nikoli ne prebijejo cele noči, kar pomeni čez čas, ko se privadijo na to, znatno olajšavo. To imajo uvedeno v več industrijskih obratih po svetu z že dolgo tradicijo, lahko pa tudi potrdim, da so nam, ko smo bili na Češkem kot gostje Krkonoških papirnic, vztrajno zagotavljali, da je ta čas menjav biološko mnogo bolj ugoden.

Zaenkrat bi ta podatek prepuštili v presojo našim papirničarjem in bi se vrnili na presojo petizmenskega dela.

Ob izračunu in primerjavi pridobljenega skrajšanega časa in pa obveznosti, ki izhajajo iz nadomeščanja bolnikov in dopustnikov, lahko ugotovimo: delovna obveznost po samem razporedu se skrajša za 20%. Povprečni dopust v naših obratih znaša okrog 24 do 25 delovnih dni, kar pomeni 8% delovnega časa. Bolniški stalež se suče pri strojih okrog 4%. Če upoštevamo še eden do dva procenta drugih izostankov, razen izostankov zaradi izobraževanja, ki ne sodijo v ta sklop nadomeščanja, lahko rečemo, da se delovni čas skrajša za 20%, prevzete obveznosti pa znašajo maksimalno 14%. Izračun torej kaže ugodno podobo za posameznega delavca. Ob uvedbi bi verjetno bilo to še bolj ugodno, ker bi odstotek boleznin vendarle upadel. Če zadevo pogledamo iz vrednostne strani, je pričakovati zaradi skrajšanja delovnika boljše rezultate, vsaj, kar zadeva kvaliteto izdelkov zaradi boljše koncentracije pri delu, boljše fizične kondicije in podobno. Nadalje odpade dober del stroškov, ki jih pomeni plačevanje nadurnega dela, ki bi seveda potem znatno upadlo. Nadure bi bile posledaj možne le za nadomeščanje delavcev, ki so na izobraževanju in za tedenske, mesečne in letne remonte. Ker je nadurno delo plačano 50% več, bi torej zaradi nadomeščanja bolnikov in dopustnikov lahko prišli vsaj še 6% v prid petizmenskemu delu. Na ta način lahko presodimo,

da so ugodnosti in koristi precej izenačene. Seveda treba pa je upoštevati tudi stranske učinke oz. drugovrstne posledice eventualne uvedbe petizmenskega dela. Treba se je vprašati, kako bi bili delavci zadovoljni, ko bi naenkrat izpadlo precej nadurnega dela.

Seveda nihče ne dela rad nadur, vsak pa težko pogreši denar, na katerega je že navajen. Sedanje nadomeščanje bolnikov, dopustnikov v nadurah je vendarle za papirničarje nekakšno honorarno delo, ki znatno izboljša družinski proračun, čeprav še tako jadikujemo nad nadurnim delom. Naslednja neugodna okoliščina je, kako prepričati delavce, zlasti starejše, da bi imeli vsi enak dopust, še težje pa bi bilo

prepričati zakonodajalca in naše sindikate, ker so današnja prizadevanja okrog določanja dopustov vendarle taka, da se dopusti diferencirajo na osnovi vseh mogočih kriterijev, ki v praksi pomenijo le pehanje dopustnih dni 3, 4 dni navzgor ali navzdol, v resnici pa je to zakonska pravica. Glede nadomeščanja dopustnikov in bolnikov bi bilo v praksi tudi nekaj težav, vendar bi se dalo temu z ustreznimi evidenco odpraviti. Kar zadeva samo skrajšanje, mislim, da novi zakon o medsebojnih razmerjih izrecno ne prepoveduje možnosti skrajšanja, vendar pa je vprašanje, če je bilo eventualno odstopanje od 42-urnega tedna mišljeno v tako koreniti meri in za izmensko delo.

Če bi že razpravljali o možnosti uvedbe, bi moral prevzeti pobudo glede urejanja teh zadev prav naš sindikat in jo prenesti preko sindikalnega odbora za papirniško in grafično industrijo naprej na druge forume.

Če realno ocenjujemo možnosti v naši papirnici, bi po mojem mnenju imeli realne možnosti uvesti na novem stroju. Tamkaj bi se koristi podjetja in osebne koristi posameznika precej izenačevale, medtem ko pa bi bilo potrebno za stare stroje koristnost takega ukrepanja bolj natančno preveriti.

Sicer pa ni namen tega članka vsiljevati to ali ono rešitev, pač pa le informirati o možnostih, za katere bo prav gotovo vse več realnih pogojev za izvedbo.

T. N.

Strokovna ekskurzija na Sladki vrh

VEVČE, DECEMBER — V učnem programu papirniške poklicne šole za odrasle sta predvideni letno tudi po dve strokovni ekskurziji v po stroki sorodne tovarne. Ob obisku drugih papirnic, predelovalnic papirja ali grafičnih podjetij učenci, bodoči papirničarji, lahko primerjajo razlike v proizvodnih postopkih, ki so za vsako tovarno specifične, čeprav je osnovna tehnologija enaka ali povsem podobna. Pozoren ekskurzant lahko tudi opazi organiziranost drugih tovarn in po tem zna

ceniti lastna delovna mesta ali pa skuša vplivati na izboljšanje samega delovnega okolja.

Proti koncu prejšnjega meseca sta letošnji prvi razred in lanski zaključni razred obiskala tovarno kartona in papirja na Sladkem vrhu. Za razliko od naše proizvodnje je učence posebno zanimala predelava odpadnega papirja, vse od skladiščenja, sortiranja izmeta, transporta in mletja. Tudi drugačni papirni stroji kot na Vevčah so bili zanimanja

vredni, posebno dokaj večje hitrosti. Največ pa so se učenci ustavljali ob avtomatih, ki dajejo končne izdelke vseh vrst tankih papirjev, od robčkov, toaletnih in higienskih papirjev, prtičkov itd.

Ekskurzijo je sprejel in vodil strokovni delavec Sladkogorske, tovariš Kranjc Jože, ki se je zelo potrudil vsem in vsakomur razložiti, kar je bilo posebno zanimivo. Zato so mu bili obiskovalci hvaležni, prav tako pa tudi tovarni, ki je obisk dovolila.

Vevški papirničarji po ogledu proizvodnje na Sladkem vrhu

Določanje dopustov po novem

VEVČE, DECEMBER — Z novim letom moramo nujno uskladiti način določanja dopusta z zakonskimi predpisi. Ne glede na to, da je naša praksa določanja dopustov po urah utečena in je edino praktično merilo za sorazmernost glede trajanja dopustov vseh koristnikov, ki delajo v različnih turnisih, je ta način v nasprotju s tolmačenjem zakona.

Ko so bili ti predpisi v javni obravnavi, smo sicer na vseh možnih mestih tolmačili naše razmere. Povedali smo, da je v štirizmenskih turnisih težko vnaprej določati proste dneve namesto delovne nedelje itd., da vsak drug način omogoča eventualne špekulacije ali pa hote ali nehoti neizenačene možnosti, vendar pa naše mnenje ni bilo prevladujoče in se pač moramo podrežati večini. Kaj je pravi pravzaprav zakonito pri določanju in izkoriščanju dopusta? Delavec lahko dopust koristi v dveh delih s tem, da se v ustreznem času prej dogovorijo vodjem delovne skupine tako, da koriščenje njegovega dopusta ne onemogoča poslovanja. Pri določanju dopustov se šteje delavnik 7 ur, kar pomeni, da so vsi pridobljeni prosti dnevi zaradi podaljševanja delavnika na 8, 9 ali 12 ur v resnici delovni dnevi, ki jih je treba vštevati v obseg dopustov. Naš samoupravni sporazum o medsebojnih razmerjih pravi bolj konkretno, da mora en del dopusta trajati najmanj 12 dni, glede drugega dela nismo čisto precizni, vendar v praksi vemo, da se dopuščajo molče, da si skoraj sleherni prihrani kakšne tri dni za to, da uredi med letom eventualne nujne zasebne stvari. Nekateri pa jemljejo v praksi dopuste v večji meri po dnevih. Samoupravni sporazum ne govori o izračunavanju dopusta po urah, se pa te prakse ne moremo in ne moremo obresti.

Kaj je potrebno ukreniti, da bomo začeli tako, kot zakon veleval? Glede tistih, ki delajo samo dopoldan po 8 ur in imajo tako imenovane proste sobote, ni velikih dilem. Pri odrejanju dopusta se prosta sobota enostavno šteje kot delovni dan. Težje je izvesti zadevo v štirizmenskem turnusu. Tam traja delovnik 8 ur, ob nedeljah pa 12 in še »ših« se menjavajo v turnusu 8 : 24.

V tem primeru je treba določiti v tednu, ko delavec dela na nedeljo, nek drug dela prost dan med tednom. Edino ustrezn način informiranja o tem, kdaj ima kdo dela proste dneve in kako mu sploh delavniki potekajo je, da se celoten turnus za celo leto natisne na posebno kartico in se jo delavcu izroči. To bomo tudi storili. Zdej v decembru to tudi pripravljamo, tako da bodo ta obvestila nared ob novem letu. Po tej kartici bo lahko delavec in odgovorni vodja razbral, kateri so njegovi delovni dnevi in kateri so pridobljeni prosti dnevi zaradi daljšega delavnika in kateri so dnevi tedenskega počitka. Vodja izmene oziroma referent za razporejanje delovnega časa in delavec se bosta lahko sporazumela glede začetka in trajanja dopusta, s tem, da bosta pri obračunu dopusta izpuščala samo dneve, ki so označeni kot dnevi tedenskega počitka. Ta način ustreza, če bi dopuste res koristili tako, kot zakon veleval, najmanj v dveh delih. Pri jemanju za krajše obdobje pa lahko pride do neljubih neenakomernosti ali celo zlorab. Ne glede na to se bo treba privaditi na nov režim.

Kartica, ki jo lahko imenujemo kar »koledar delovnih dni«, bo vsebovala, poleg razporeda izmenskega dela v štirih izmenah, tudi določila o prostih sobotah tudi za tiste, ki delajo v popoldanskem delavniku, nekatere informacije o praznikih in nadurnem delu, tako da se bomo letos vendarle izognili raznim razpravam o praznikih ali drugih podobnih prilikah, ko gre za določanje pravic in dolžnosti delavcev.

T. N.

Minulo delo delavcev v osnutku zakona o združenem delu

VEVČE, DECEMBER — Že več mesecev traja javna razprava o osnutku zakona o združenem delu, ki bo uredil vsa vprašanja medsebojnih odnosov delavcev v združenem delu in vprašanja organizacije ter poslovanja OZD.

Osnutek zakona o združenem delu v posebnem poglavju obravnava tudi pravice delavcev na podlagi minulega dela. Ker ni teh pravic doslej konkretno določil noben predpis, ustavna načela o minulem delu pa se v praksi različno razlagajo in uporabljajo, je to poglavje osnutka zakona o združenem delu pritegnilo posebno pozornost.

Do sedaj se je pravica delavcev na podlagi minulega dela konkretizirala večinoma na ta način, da so samoupravni sporazumi vrednotili delovno dobo kot glavni kriterij minulega dela in priznavali mesečni dodatek k OD v določenem odstotku glede na delovno dobo.

Po osnutku zakona o združenem delu pa kriterij za delavčeve pravice na podlagi minulega dela ni več delovna doba, marveč **povečani dohodek**, ki je bil dosežen z uporabo delovnih sredstev, ki so vsebovala delavčeve minule delo.

Osnutek zakona o združenem delu bolj jasno določa pojem in vsebino bruto osebnega dohodka delavcev. Zakon pravi, da delavci v TOZD razporejajo sredstva za celotno osebno in skupno porabo na bruto osebne dohodka na vsakega delavca posebej. Namen tako razporejenega bruto osebne dohodka je zadovoljevanje delavčevih osebnih, skupnih in splošnih družbenih potreb. Bruto osebni dohodek vsakega delavca služi torej trem glavnim namenom. Prvi namen je zadovoljevanje delavčevih osebnih potreb. Drugi namen je zadovoljevanje potreb t. i. skupne porabe, to je financiranje izobraževanja, zdravstvenega varstva in socialnega zavarovanja sploh, stanovanjska graditev, družbena prehrana, letovanja delavcev itd. Delavci v TOZD bodo v skladu s samoupravnim sporazumom, ki so ga sklenili z delavci drugih TOZD v okviru samoupravne interesne skupnosti, sporazumno odločali o združevanju sredstev iz svojega bruto OD za posamezne namene skupne porabe. Tretji namen delavčevega bruto OD je zadovoljevanje splošnih družbenih potreb, ki so določene z zakonom ali z odlokom družbenopolitične skupnosti (zveza, republika, občina), torej za plačevanje davkov.

Bruto osebni dohodek delavca temelji na delavčevem prispevku pri doseženem rezultatu TOZD. Ta delavčev prispevek pa ni bil ustvarjen le z delavčevim živim delom, t. j. delom v tekočem letu, temveč tudi z njegovim minulim delom. Odtod izhaja nujnost, ki jo določa osnutek zakona, da se posebej ugotovi tisti del dohodka, ki je rezultat uporabe vloženih sredstev kot opredmetenega minulega dela delavcev v temeljni organizaciji združenega dela. S tem se omogoči čim bolj popolno ugotavljanje pravice delavcev na podlagi njihovega minulega dela. V osnutku zakona je posebej poudarjeno, da se kot rezultat uporabe vloženih sredstev lahko šteje samo takšen rezultat, ki predstavlja povečanje dohodka OZD.

Kaj je torej minulo delo, ki je eden od kriterijev za odmero davčnega bruto osebne dohodka? To bomo najlažje ponazorili s primerom. Delavec je že več let zaposlen v neki TOZD. V teh letih je TOZD investirala v nov obrat. V novi obrat vložena sredstva so začela dajati večji dohodek, ki je rezultat vlaganja delavcev v preteklih letih. Pri tem večjem dohodku, ki je rezultat vlaganj v preteklih letih, so lahko udeleženi samo tisti delavci, ki so v preteklih letih že delali v TOZD, ne pa tisti, ki so prišli šele kasneje in niso prispevali s svojim delom k vlaganju v novi obrat.

Zato pravi osnutek zakona o združenem delu, da delavec uresničuje svojo pravico do udeležbe pri delitvi sredstev za celotno osebno in skupno porabo na podlagi minulega dela tako, da je udeležen pri povečanem dohodku TOZD, doseženem z uporabo sredstev, ki vsebujejo njegovo minulo delo. Osnutek zakona poudarja, da so pri delitvi sredstev za celotno osebno in skupno porabo udeleženi samo tisti delavci, katerih minulo delo vsebujejo sredstva, s katerimi je bilo doseženo povečanje dohodka. Delavci so pri delitvi sredstev udeleženi v istem razmerju, v kakršnem so pridobivali svoj bruto osebni dohodek glede na bruto OD pogojnega delavca v času, ko so bila ta sredstva ustvarjena z njihovim tekočim delom.

Materialna osnova za določanje davčnega prispevka k doseženemu rezultatu TOZD v preteklih letih so torej sredstva, ki so bila v teh letih vložena v razširjeno reprodukcijo (vrednost investicij), vendar pa s pogojem, da so bila investirana sredstva uspešno uporabljena v družbeni reprodukciji, kar pomeni, da je bil z njihovo uporabo ustvarjen dohodek. Če z njihovo uporabo ni bil dosežen dohodek in prinaša investicija le izgubo, potem delavci ne morejo pridobivati bruto osebne dohodka iz naslova minulega dela — ne glede na njihov delovni staž v TOZD.

Osnutek zakona ureja tudi vprašanje, kdaj preneha pravica delavcev, da so udeleženi pri delitvi sredstev na podlagi minulega dela. Ta pravica preneha takrat, ko so amortizirana sredstva, ki vsebujejo rezultat minulega dela, oziroma kadar ta sredstva prenehajo obstajati. Vendar ta pravica ne ugasne popolnoma. Namreč, če vlaga TOZD, v kateri delavec dela, akumulacijo, ustvarjeno na podlagi minulega dela s temi sredstvi, (investira) v razširjeno reprodukcijo in tako ustvarja nov, povečan dohodek, potem ostane ohranjena pravica delavcev, da so udeleženi pri delitvi dohodka iz tako uporabljenega minulega dela. Bistveno je torej, da TOZD nenehno dosega akumulacijo, ki omogoča nova vlaganja v razširjeno reprodukcijo.

Da bi se ta načela izvajala v praksi in da bi se jasno določila podlaga delavčeve pravice iz minulega dela, predpisuje osnutek zakona obveznost TOZD, da po izvršeni delitvi dohodka izda vsakemu delavcu **potrdilo** o njegovem prispevku, ki ga je dal pri doseganju sredstev akumulacije in skladov v letu, za katero je bila izvršena delitev dohodka.

To potrdilo mora vsebovati dva bistvena podatka: podatek o delavčevem prispevku k skupni akumulaciji in skladom ter podatek o razmerju, v katerem je delavec dosegel svoj bruto osebni dohodek glede na bruto OD pogojnega delavca v letu, v katerem je bilo doseženo vlaganje v akumulacijo.

Pred slabima dvema letoma je bil tu urejen lesni prostor. Zdaj stoji na desni strani remontnih delavnic nova toplotna, na levi pa je veliko gradbišče V. PS (Foto: C. Zupančič)

Prvi podatek se bo izračunalo tako, da se bo skupni doseženi bruto dohodek računsko razdelil na vse delavce po istih osnovah, po katerih se deli tekoči bruto OD delavcev. Pozitivna razlika med višino bruto OD, ki ga je delavec prejel v tekočem letu in med višino bruto OD, ki bi ga prejel, če bi se celotni doseženi bruto dohodek delil med delavce, tvori del presežka, ki ga je delavec vložil v čisti dohodek TOZD oziroma v sredstva družbene akumulacije. Na ta način se dobi podatek o višini sredstev akumulacije.

Drugi podatek pa se nanaša na razmerje, v katerem je delavec udeležen pri razporejanju sredstev za osebne dohodka in to v primerjavi z bruto osebnim dohodkom pogojnega delavca. Delavec namreč sodeluje pri delitvi sredstev za bruto OD na podlagi svojega minulega dela v istem razmerju, v katerem je dosegel svoj bruto OD iz tekočega dela v letu, v katerem je bilo izvršeno vlaganje v akumulacijo. Zato je ta drugi podatek pomemben in mora biti delavcu dosegljiv.

V osnutku zakona so izdelane samo osnove upoštevanja minulega dela pri delitvi bruto osebne dohodka. Javna razprava, ki je sedaj v teku, bo gotovo dala še vrsto predlogov za bolj precizno obdelavo te ustavne kategorije. Že sedaj pa je jasno, da se bo morala sedanja praksa vrednotenja minulega dela temeljito spremeniti.

J. M.

Skupščina SIS za železniški in luški promet SRS

KOLIČEVO, DECEMBER — Delegati Samoupravne interesne skupnosti za železniški in luški promet so na 6. zasedanju skupščine dne 24. 11. 1975 razpravljali in sprejeli rebalans načrta gospodarjenja in investicij ZG Ljubljana za leto 1975.

Načrt gospodarjenja in investicij ZG Ljubljana za leto 1975 je bil izdelan na osnovi v decembru 1974 znanih osnov in predvidevanj o dohodkih, stroških in virih za financiranje investicij, med drugim na osnovi sklepa skupščine SIS za železniški in luški promet z dne 23. 12. 1974 o dokončanju osnovnih programov modernizacije železnice do konca leta 1976. Vse predpostavke načrta se niso uresničile, zato je bil zaradi nastalih sprememb na osnovi v avgustu 1975 znanih elementov izdelan rebalans načrta tako gospodarjenja kot investicij. Glavni razlog pri gospodarjenju je bil, da niso bile odobrene ustrezne cene, ki jih je predvideval načrt, niti niso bila zagotovljena sredstva za nadomestilo takih izpadlih transportnih dohodkov. Pri investicijah pa ni bil realiziran sklep skupščine, na podlagi katerega bi morala stop-

nja za združevanja sredstev v »Zakonu o usmeritvi sredstev SR Slovenije za investicije v gospodarstvu v letu 1971—1976« znašati 5,4 %.

Že v postopku usklajevanja v SIS je bila ta stopnja znižana na 4,5 %, s tem, da se je predvideno združevanje podaljšalo za pol leta, 24. 7. 1975 pa je skupščina sprejela sklep, da znaša ta stopnja 3,2 % z veljavnostjo samo do sredine leta 1976. Tako je iz načrta investicij izpadel precejšen del sredstev za njihovo financiranje. Investicije, ki so izpadle iz načrta za leto 1975 se predlagajo v srednjeročno obdobje 1976 do 1980.

Na tem zasedanju sta oba zborna skupščina sprejela program razvoja ZG Ljubljana in Luke Koper do leta 1985 ter srednjeročni načrt za obdobje 1976 do 1980.

Investicijske naložbe ZG Ljubljana v transportni dejavnosti v obdobju 1976—1980 izhajajo iz v SIS za železniški in luški promet SRS sprejetih osnov dolgoročnega razvoja ZG Ljubljana do leta 1985 in so v skladu s sprejeto poslovnio politiko ter smermi tehničnega razvoja železnice za navedeno obdobje. Program naložb je tudi v skladu s sprejetim osnutkom dogovora o družbenem planu SR Slovenije za obdobje 1976—1980. Bistveni elementi dolgoročnega programa razvoja Luke Koper do leta 1985 so naslednji:

- razvijati Luko v obliki enotnega trgovsko-industrijskega kompleksa v skladu s potrebami slovenskega in ostalega zalednega gospodarstva,

- razvijati trgovsko luko v vlogi prometnega, distribucijskega in zbirnega središča, omogočiti blagu razne dopolnilne storitve,

- uvajati določene smeri specializacije pri razvoju luško-pretovarne in skladiščne dejavnosti, katerim osnove naj bodo potrebe domačega gospodarstva in prednosti, ki jih ima Koper glede razvoja luških dejavnosti s svojim prometnim položajem in topografskimi pogoji,

- upoštevati sodobne koncepte pri izgradnji luke ter vključevati

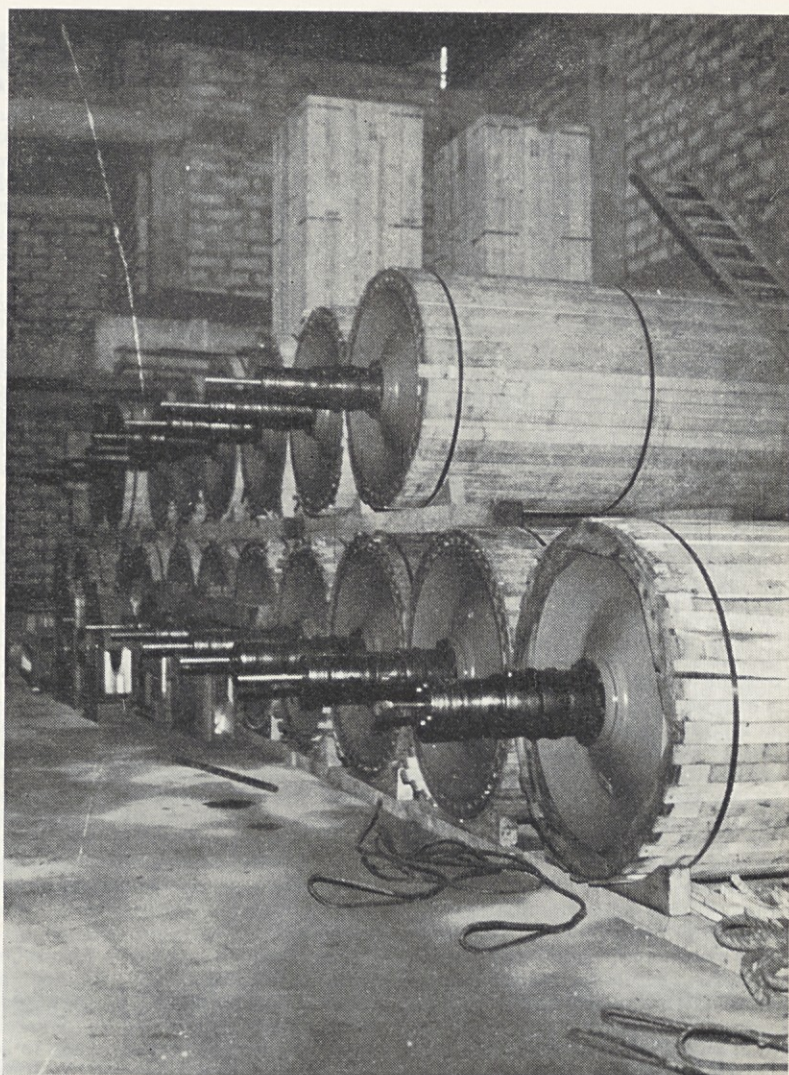
luko v sodobne transportno-manipulativne sisteme.

Nadalje so delegati sprejeli informacijo o akciji stabilizacije v ZG Ljubljana, ki jo izvajajo na osnovi sklepov družbenopolitičnih organizacij in samoupravnih organov ZG po obravnavi problematike, ki zadeva izvajanje resolucije o osnovah skupne politike ekonomskega in socialnega razvoja Jugoslavije v letu 1975 v zvezi s sklepi 4. seje predsedstva CK ZKJ in informacijo predsedstva CK ZKJ o aktualnih idejno-političnih vprašanjih uresničevanja resolucije o osnovah skupne politike ekonomskega in socialnega razvoja.

Na tem zasedanju zbor uporabnikov ni sprejel sklepa o kritju izpada transportnih dohodkov ZG Ljubljana v letu 1975, ki je ocenjen v višini 721 mio din. V zvezi s tem je bila izvoljena komisija z nalogo, da uskladi stališča uporabnikov železniških storitev in delavcev v železniškem in luškem prometu o predlogu predsedstva skupščine glede nadomestila izpadlih transportnih dohodkov v TOZD združenih v ZG-ZTP Ljubljana, ter združevanje sredstev za financiranje razvoja železnic v letu 1976—1980 in razvoja luške infrastrukture v letih 1976—1980.

Na ponovnem zasedanju je skupščina obravnavala predlog usklajevalne komisije in sprejela sklep, da naj bi celotno slovensko gospodarstvo prispevalo 450 mio din za pokritje izpadlih dohodkov v ZG Ljubljana. Ta sklep pa mora seveda potrditi slovensko gospodarstvo v obliki samoupravnega sporazuma. Temeljne organizacije združenega dela bodo sredstva prispevale od osnove, od katere bodo plačevale davek od dohodka TOZD. Pri določevanju prispevne stopnje, brez obveznosti vračila, bodo upoštevane vse delovne organizacije in izjem ne more biti. Kdor ne bo pristal na samoupravno dogovarjanje, mu bo to dolžnost naložil poseben zakon.

Skupščina je tudi sprejela sklep, naj se na podlagi samoupravnega sporazuma združujejo sredstva za financiranje razvoja železnic v letih 1976—1980. Ta sredstva se (Nadaljevanje na 6. strani)

Velik del opreme za V. PS že čaka na montažo (12. 12. 1975)

Upokojenci so se razveselili rasti tovarne

VEVČE, DECEMBER — Pred praznikom republike povabi tovarna vsako leto svoje upokojence na snidenje v papirniško restavracijo. Letos je bilo to snidenje posebno prijetno, tudi bolj slovesno in zanimivo kot druga leta. K prijetnosti so prispevali prenovljeni prostori restavracije. Marsikje je bilo slišati pohvalo in ugotovitev, da se v takih prostorih človek prijetno in prisrčno počuti.

Od 310 upokojencev jih je na srečanju manjkalo le 51. Vzroki so pač v morda že slabi telesni kondiciji, tudi boleznih in starosti. Tisti pa, ki so mogli priti, so prihajali že dosti pred šestnajsto uro in posedli po skupinah s prijatelji z bivših delovnih mest. V okusno in funkcionalno pripravljenem prostoru so počakali na uvodne besede direktorja Združenih papirnic Ljubljana, tovariša Albina Vengusta. Srečen da je, jim je dejal, da v imenu samoupravnih organov, vodstva tovarne in celotnega kolektiva lahko pozdravi vevške upokojence, močan člen v verigi papirničarjev od začetka tovarne, danes in v prihodnosti. Dejalo je, da srečanju letos dajeta posebno obeležje 30. obletnica revolucije in 25. obletnica delavskega samoupravljanja. Dosežki revolucije se ne kažejo samo v spremembi socialnega položaja in družbe nasploh. Vidna je zlasti gospodarska sprememba. Ta ni negativna. Kolektiv da se lahko skoraj vsako leto pohvali z nečim novim, kar zanima vse upokojence. Letos je novost ročno izdelovanje papirja, prenovljena sta prostor papirniške restavracije in kulturna dvorana, največ pa, kar

moremo pokazati, je nova top'arna, ki je začela obratovati zgodaj spomladi. Ves ta uspeh pa temelji tudi na delu pridnih rok upokojencev in na njihovem razmišljanju v polpreteklem času, je bilo rečeno.

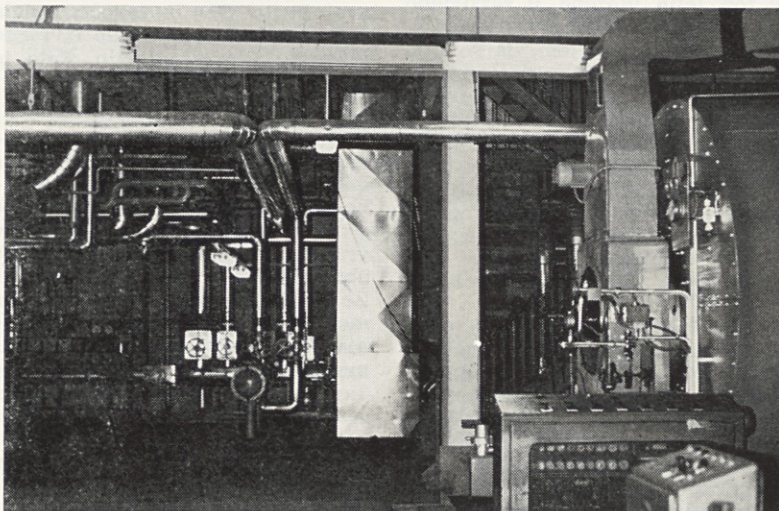
Za pozdravnim govor in povabilo na srečanje se je v imenu vseh upokojencev zahvalil bivši vodja prodaje, tovariš Aleksander Martelanc. Dejal je, da so tudi bivši člani kolektiva srečni, ko vidijo napredek tovarne in zadovoljni, da jim kolektiv nudi možnost za vsakoletno srečanje.

Po uvodnem delu srečanja se je velik del upokojencev napotil v tovarno, da bi si ogledal gradbišče V. PS in toplarno. Po vrnitvi je bilo iz njihovih besed čuti začudenje nad dovršenostjo obrata, nad modernostjo in funkcionalnostjo. Zlasti tisti upokojenci, ki so prej imeli opravka z energotiko, niso mogli dojeti razlike med starimi in novimi energetskimi napravami. Priznali so, da je tu potrebno dosti večje strokovno znanje, zato pa so veliko milejši pogoji dela.

Po ogledu so upokojenci posedli k mizam, kjer jim je kolektiv pripravil dobro večerjo. Da bi bilo razpoloženje res praznično in prijetno, jim je zaigral ansambel »Amores«. Malo po domače in malo bolj moderno. Po obeh zvrsteh plesne glasbe so se zavrteli vsi tisti, ki jim srce in noge to še dopuščajo. Vsekakor pa je bilo plesišče zasedeno kar pozno v večer. Odhajali so zadovoljni, pričakujoč, da bodo naslednje leto videli že obratovanje novega, modernega in tehnično dovršenega V. papirnega stroja.

V prenovljeni papirniški restavraciji je upokojence letos pozdravil direktor Združenih papirnic tov. A. Vengust

Tudi ta del tovarne so si letos ogledali naši upokojenci in bili navdušeni nad dovršenostjo

Ali lahko prenesemo dopust v naslednje leto?

VEVČE, DECEMBER — Iz takšnega ali drugačnega razloga se nam lahko zgodi, da nismo v celoti izkoristili našega letnega dopusta. Bliža se konec leta in zdi se nam, da bi neizrabljene dneve lahko bolje kot v zadnjih dneh tekočega leta izkoristili v prihodnjem letu. Zato bi želeli dopust prenesti v naslednje leto. Tu pa se pojavi vprašanje, če predpisi sploh dopuščajo takšen prenos dopusta.

Predpisi o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu, od mednarodnih konvencij, h katerim je pristopila naša država, preko zveznega zakona do republiškega zakona, stremijo predvsem za tem, da bi delavec svoj letni dopust izbral za obnove svojih delovnih sposobnosti, torej za oddih in rekreacijo. Če delavec v tekočem letu ne izrabljuje dopusta, pomeni, da je s tem prikrščen za nujno potrebni oddih in da s tem izpodkopava svoje zdravje in delovne sposobnosti, kar ni niti v njegovem interesu niti v interesu družbe. Iz tega razloga naši predpisi načelno izključujejo možnost prenosa dopusta v naslednje leto.

Najprej poglejmo, kaj določa zvezni zakon. Ta predpisuje, da lahko delavec, ki nastopi letni dopust konec koledarskega leta, letnega brez presledka nadaljuje v naslednjem koledarskem letu. V primerih, ki jih določa republiški zakon, pa delavec lahko izrabljuje letni dopust v naslednjem letu. Primeri, ki jih določa republiški zakon in po katerih delavec lahko izrabljuje dopust v naslednjem letu, so: delavci, ki delajo v tujini, lahko izrabljujejo dopust v naslednjem letu ob pogojih, ki so določeni v samoupravnem sporazumu organizacije združenega dela.

Določbe predpisov so torej popolnoma jasne. Noben delavec ra-

zen članov ladijskih posadk in delavcev naših OZD, ki so na delih v tujini, ne more prenesti dopusta v naslednje leto. Tudi če delavec ni mogel izrabiti dopusta, ker je moral izvršiti nujno delo, za katero ni imel namestnika, mu OZD ne sme odobriti prenosa dopusta. V takšnem primeru ima delavec samo pravico do odškodnine za neizrabljeni dopust. Obenem pa je to seveda prekršek po 74. členu zveznega zakona, kajti organizacija združenega dela je dolžna delo organizirati tako, da je vsakemu delavcu omogočena izraba dopusta.

J. M.

Dopisujte

v »Naše delo«

Deset let dela zabavne glasbene skupine »Amores«

VEVČE, DECEMBER — Letos mineva 10. leto, odkar Vevčane in okoličane na raznih prireditvah, tradicionalnih in enkratnih, zabava vokalno g'asbena skupina »Amores«.

Vevški papirniški pihalni orkester je že 1962. leta v svoji aktivnosti ustanovil pevski zbor in sekcijo zabavne glasbe. Zbor je že kmalu razpadel iz neznanih vzrokov. Sekcija zabavne glasbe pa je delovala v dveh skupinah. Ena skupina si je nadela ime »Mladi prijatelji«, druga pa »Vokalno instrumentalni ansambel Amores«. Člani obeh so tudi aktivno sodelovali v pihalnem orkestru. Do leta 1968 se je članstvo Amoresa menjavalo, po tem letu pa se je ustali o in skupina je začela uspešno delovati in nastopati. Zmerom bolj si je pridobivala potrebne izkušnje in ugled.

Za uspešno delo si je moral ansambel ustvariti ustrezne pogoje. Nabaviti in vzdrževati je bilo treba notni arhiv, instrumente, ozvočenje in garderobo. Vzdrževanje in investiranje v opremo je zahtevalo in še zahteva dokaj denarnih sredstev. K temu veliko prispeva papirniški pihalni orkester, ki daje glasbeni skupini prostor za redno vadbo. Spet pa je čas tisti, ki tvori ozko grlo pri dopolnjevanju repertoarja in osvajanju novih skladb, saj skušajo člani poleg dolžnosti na rednem delovnem mestu najti vsako priložnost za delovanje v ansamblu.

Skupino sestavljajo (na sliki od leve proti desni): Brane Novak, strojni tehnik — orgle in harmonika, Zvone Majcen, komercialist — bas kitara, Edo Sušnik, ekonomist — kitara, Franc Ambrož, strugar — tolkala in bariton, Viki Kresnik, strojni tehnik — trobenta (vodja ansambla) in Vlado Strmšek, vodja nabave instrumentov za elektroniko — tenor saksofon, klarinet, vokalni solist.

Ansambel izvaja zabavno in plesno glasbo, popevke in narodno glasbo, v glavnem kot priredbe. Pripravlja pa tudi lastne skladbe, ki jih bodo poslušalci in ljubitelji ansambla kmalu lahko ocenili. Člani skupine stremijo za tem, da bi nudili starejšim in mlajšim delovnim ljudem čimveč glasbenega užitka. Že dosednji odziv pri poslušalcih je pohvalen, saj jih podžge in umirja, vznemiri in spravlja v otožnost — kakršna je pač skladba.

To pa je dobro spričevalo za skupino.

Za zimske prireditve je »Amores« že precej zavzet. Med drugim bo igral v papirniški restavraciji ob predsilvestrskih večerih in na silvestrovanju, pustovanju in drugih prireditvah.

Ob 10. obletnici delovanja čestitamo priljubljeni glasbeni skupini in jim želimo še nadaljnega razvoja.

Ob pogovoru z njimi so člani izrazili dve želji: da objavimo zahvalo vsem občanom za dosednji dober sprejem in upajo, da poslušalci in plesalci tudi v bodoče ne bodo razočarali, drugič pa želijo vsem ljubiteljem in ostalim delovnim ljudem:

Srečno v letu 1976! S. R.

Vokalno instrumentalni ansambel »Amores«

Prijetno v prijetnem prostoru

Skupščina SIS za železniški in luški promet SR Slovenije

(Nadaljevanje s 5. strani)

sedaj združujejo na podlagi zakona, od 1. 7. 1976 do konca leta 1980 pa naj se združujejo po samoupravnih poti, po enaki stopnji kot doslej, to je po stopnji 3,2% od osnove, od katere se plačuje davek na dohodek TOZD.

Investicijske naložbe v razvoj železnice v letih 1976—1980 bi bile predvsem za:

— dokončanje osnovnih programov modernizacije prog Jesenice—Dobova—Koper—Šentilj,

— usposobitev zgornjega in spodnjega ustroja prog z remontu za večje osne pritiskne,

— odpravo ozkih grl v vozliščnih postajah,

— zamenjavo in dopolnitev zastarelih in iztrošenih vlečnih in vozniških sredstev,

— hitrejšo zamenjavo starih signalnovarnostnih in telekomunikacijskih naprav,

— posodobitev sistema transporta po načelu prevoza »od vrat do vrat« ob uporabi sodobnih sredstev integralnega transporta.

Skupščina je sprejela tudi sklep, naj se po samoupravni poti združujejo sredstva za financiranje razvoja luške infrastruk-

ture v letih 1976—1980 po povprečni stopnji 0,5% od osnove, od katere se plačuje davek na dohodek TOZD oziroma OZD.

Z združevanjem sredstev po samoupravnem sporazumu bi bilo omogočeno zlasti:

— povečan pretok blaga preko Luke Koper,

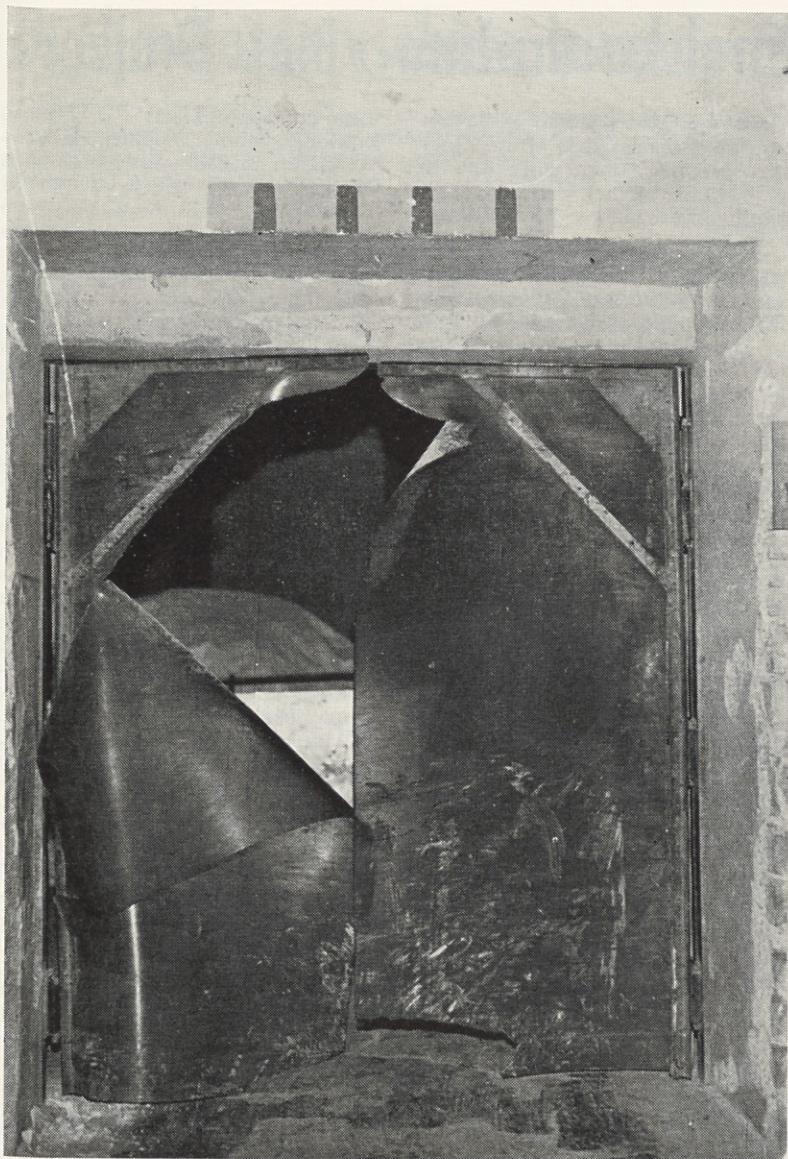
— hitrejšo osvajanje nove tehnologije in sistematičnejše vključevanje luke v sodobne oblike integralnega transporta, s tem pa tudi kvalitetnejša raven luških storitev,

— funkcionalnejša organizacija pretovora in skladiščenja blaga in s tem konkurenčnejše vključevanje slovenskega gospodarstva v mednarodno menjavo, še zlasti v blagovno menjavo z deželami v razvoju,

— nadaljnja krepitev tranzitnega prometa kot pomembnega vira neblagovnega deviznega priliva,

— nadaljnja valorizacija prometnega položaja Slovenije in racionalnejše koriščenje njenega prometnega sistema, zlasti glede na razvoj železniškega in cestnega omrežja.

Milan Korošec

Plastična nihalna vrata ob prihodu iz turbinskega kanala do II. PS že nekaj mesecev takole izgledajo. Ali je to morda nova moda?

Zdravstvena rekreacija delavcev

VEVČE, DECEMBER — 14. 11. 1975 je bil v Domu sindikatov se-stanek za »okroglo mizo« o zdravstveni rekreaciji delavcev.

»Okroglo mizo« je organizirala ČZP »Delavska enotnost« v sodelovanju z Republiškim svetom zveze sindikatov Slovenije in s Turistično športnim podjetjem »Plava laguna« iz Poreča.

Uvodno besedo in razpravo »za okroglo mizo« je vodil direktor Inštituta za medicino dela v Ljubljani, dr. Modic. Zanimiv referat o zdravju in delovnih sposobnostih starejših občanov je podal redni profesor VSTK v Ljubljani, Drago Ulaga. Za njim je asistent na VSTK Herman Berčič govoril o pomenu in vlogi zdravstveno preventivnih odmorov za delavce v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela. Dr. Jože Krajcer iz športno-medicinskega centra »Plava laguna« pa je spregovoril o rekreacijsko zdravstveno-preventivnem aktivnem odmoru. Prof. Paljar iz Poreča pa je orisal pomen aktivnega odmora in rezultate medicinsko-rekreacijskega centra »Plava laguna« iz Poreča.

V razpravi, ki je sledila, so sodelovali poklicni organizatorji rekreacije iz različnih delovnih organizacij in predstavniki delovnih organizacij, kjer še nimajo poklicnih organizatorjev rekreacije, nameravajo pa jih imeti. Razprava je bila zelo razgibana in zanimiva. Vsi so poudarjali, da je vse premalo podpore in razumevanja vodilnih kadrov za rekreacijo — za aktivni zdravstveno preventivni odmor. Posebno pa je bil naglasen porazen odnos, oziroma povezanost zdravstva — medicine dela z rekreacijsko dejavnostjo v podjetjih. Prevladovalo je mnenje, naj bi bilo zdravstvo v podjetju za preprečevanje obolenj in ne za iskanje in zdravljenje bolezni. Nerazumljivo je, da se mečejo v Jugoslaviji milijarde dinarjev za izgubljene ure in za draga zdra-

vila, ko je delavec v staležu. Ambulanta naj ne bi usmerjala delavca le v bolnice in lekarne, temveč v rekreacijo: na športna igrišča, v gozdove, v plavalne baze v planine. Bolje preprečiti kot zdraviti poklicne — kronične in starostne bolezni. Kako aktualna je rekreacija, lahko sklepamo po ugotovitvah, da v Sloveniji zaradi bolezni vsak dan ne dela 29.000 delavcev. Zavoljo nesreč pri delu pa ne dela še nadaljnjih 3000 delavcev. Nad tem, koliko je to izgubljenega denarja, naj se zamislijo ekonomisti in vodilni, ko je potrebno odriniti dinar za rekreacijo. Z rekreacijo lahko veliko prispevamo k preventivi, zdravemu načinu življenja, čistosti, spretnosti in vsemu tistemu, kar sodi k delovni sposobnosti. Le človek s primerno fizično kondicijo, s primerno telesno kulturo, je uspešen in ustvarjalen na svojem delovnem mestu do pozne starosti. To so potrdili tudi organizatorji športne rekreacije iz različnih delovnih organizacij iz cele Slovenije, kjer imajo v okviru sindikata športno rekreacijska društva (Krka, Donit, Gradis, Slovenijales). Zanimivi so podatki iz pivovarne Union, Zasavskih rudnikov in Iskre, ki pošiljajo svoje delavce iz težjih delovnih mest (težko fizično delo, vročina, vlaga, ropot) na rekreacijsko zdravstveno preventivni in programiran aktivni odmor v športno medicinski center »Plave lagune« v Poreč. Rezultat: zmanjšala se je fluktuacija, poboljšali so se medsebojni odnosi, število bolezni (stalež) se je zmanjšalo in tudi storilnost se je nekoliko povečala (sodelovanje ambulate, sindikata in re-creatorja). To je lep prispevek k stabilizaciji našega gospodarstva.

Po definiciji svetovne zdravstvene organizacije: »Zdravje je popolna fizična, duševna in socialna blaginja in ne samo odsotnost bolezni in invalidnosti«. To bi bil moto in apel shoda »izza okrogle mize«.

Z. A.

Kaj drugi pišejo o nas!

V 91. številki Gospodarskega vestnika z dne 28. nov. 1975 smo brali:

ORGANIZACIJA ZDRUŽENEGA DELA — BREZ SLUŽBENEGA AVTOMOBILA?

Neverjetno se sliši, da je tako velika organizacija združenega dela, kot je Papirnica Vevče, menda eden redkih primerov, kako se da dobro poslovati tudi brez službenih mercedesov, žab ali v skrajnem primeru tudi fiatov, zastav. Prav tako nimajo na seznamu prejemkov osebnih dohodkov šoferjev osebnih avtomobilov, na kontu materialnih stroškov pa ni nešteti obračunov za servise, bencin in rezervne dele, kar znaša pri drugih delovnih organizacijah težke milijone.

Papirnica Vevče, ki danes združuje delo 1000 sodelavcev in bo letos ustvarila za 600 mio N-din skupnega proizvoda, je pred nekaj leti sprejela sklep, da bodo prodali službena osebna vozila, šoferje pa zaposlili drugje, številnim delavcem papirnice pa, ki bodo uporabljali lastni avtomobil za službene vožnje, bodo plačali kilometrino, določeno s sindikal-

no listo. Le-ta znaša 1,5 dinarja za prevoženi kilometer, to pa je poleg dnevnice vse, kar prejme delavec, trgovski potnik, komercialist ali gl. direktor na služb. potovanju. V lanskem letu so v ta namen obračunali vsega 130.000 dinarjev, to je prav toliko, kolikor velja en srednje dober domač fiat, zastava, da o uvoženih mercedesih, ki veljajo skupaj s carino tudi do 600.000 dinarjev, niti ne govorimo. In teh mercedesov je danes v naši domovini precej in to tudi ne tako starih, kljub prepovedi uvoza.

Porekli boste, da sem demagog! Vendar to ne drži, kajti šel sem se le preproste računic, ki naj bi danes v stabilizacijskem obdobju še toliko bolj veljale.

Ali bi direktor ali družbenopolitični delavec kaj manj veljal, če bi prišel na poslovni obisk s fiatom 125 ali z malo »žabo«. Mišlim da ne, še večji ugled si bo pridobil. Mercedesi ne zblizujejo, temveč ustvarjajo pregraje, posebno danes, ko naj na vsakem koraku varčujemo.

Kaj pa obiski tujcev? Ali nam neugledni avtomobili ne bodo zmanjšali ugleda? Na to vprašanje sem že dal odgovor. Dobro organizirana proizvodnja in so-

dobni stroji ter konkurenčne cene, s tem se postavimo, ne pa z mercedesi letnika 1975!

Za izjemne obiske pa imamo danes že dobro organizirano taksi in rent-a car službo, kjer tudi premorejo kakšen mercedes, če že ne gre brez njega! Avto pa je pred nekaj leti prenehal biti tako imenovani simbol statusa — položaja!

Temu bi dodal še to: pred dve-ma letoma sem obiskal ugledno tovarno čevljev v tujini. Po razgovorih o proizvodnji, poslovno-tehničnem sodelovanju ter o skupnih vlaganjih mi je glavni direktor (in lastnik) te tovarne dejal: Počakajte trenutek, grem po avto, da se odpeljeva na kosilo! In ko sem ga čakal pri izhodu iz tovarne, sem gledal in gledal, kakšna super-limuzina se bo prikazala izza vogala. Skoraj nisem mogel verjeti, ko sem zaslišal glas direktorja, ki je odprl okno fiata 850, v katerega je komaj spravil svoje dolge noge in me poklical naj prisedem, da se bova odpeljala na kosilo.

V tovarni pa sva lahko opazovala najmodernejshe stroje pri delu...

Edo Rasberger

Kaj smo mladi letos naredili

KOLIČEVO, DECEMBER — Naša mladinska organizacija si je v začetku letošnjega leta pripravila program, kateremu je v svojem delovanju tudi sledila.

Izpeljali smo vrsto akcij. Izvedli smo popis članov pri reorganizaciji ZSMS, vse leto smo sodelovali v samoupravnih organih podjetja, po svojih močeh pomagali pri uresničevanju stabilizacijskega programa; v ta namen smo skupaj z občinsko konferenco ZSMS Domžale organizirali akcijo zbiranja starega papirja, ki smo ga nato pobrali po delovnih organizacijah in krajevnih skupnostih.

Pomembni delovni akciji sta bili tudi sodelovanje na sindikalnem zboru delovnih ljudi in sodelovanje na proslavi ob pomembni obletnici naše tovarne. Takrat smo skupaj z uslužbenkami obrata družbene prehrane pomagali pri serviranju jedi in pijače.

Letos smo organizirali tudi tri izlete. V avgustu smo šli na ekskurzijo v tovarno dokumentiranega papirja in kartona Radeče. Ker spadamo v isto vejo industrije, nas je zanimalo marsikaj o njihovem delu in življenju. Razkazali so nam tovarno, razložili kako poteka proizvodnja, s kakšnimi težavami se srečujejo in podobno. Začeli smo se dogovarjati o večjem sodelovanju med mladinskima organizacijama in o možnosti za sodelovanje mladinskih organizacij celotne veje v Sloveniji.

Drugi izlet je bil pohod na Triglav.

Ob zaključku letošnjega leta pa smo organizirali izlet na Gorenjsko. Ta izlet je bil namenjen še

zlasti tistim, ki so pomagali pri strežbi na zabavi ob obletnici tovarne. Kajti takrat smo se s prostovoljnimi delom odpovedali zabavi. Nanj pa so bili vabljeni tudi vsi drugi mladinci.

Pot nas je vodila na Gorenjsko in najprej smo se ustavili v Kranju. Tam smo v zimskem bazenu plavalni dobri dve uri. Nato smo se odpravili na Bled. Po kratkem sprehodu ob jezeru smo se povzpeli še na Blejski grad. Koliko lepega razgleda v tako sončnem popoldnevu smo imeli. Kosili smo v gostišču Rikli, zavleklo pa se je do štirih popoldne. Malo klope, več in neumnosti, pa take minejo tri ure.

Ko smo se vračali, smo se spotoma ustavili še v Begunjah, kjer smo si ogledali muzej NOB. Grozote, temačnost zaporniških celic in misli na trpljenje ljudi, ki so bili tu zaprti in umorjeni, potem pa zanos, da smo Slovenci uporen in trdoživ narod, nas je tako prevzel, da se je vsak pogledil v svoj miseini svet in postali smo za nekaj časa neizgovorni in odtujeni od današnjega sveta.

Toda občutek, da je danes življenje tako lepo, zdaj, ko smo svobodni, nas je tako prevzel, da smo spet postali veseli in živahni!

Za zaključek pa smo odšli še na ples ob Zbiljskem jezeru. Domov smo se vračali zadovoljni.

Ob koncu bi poudarila, da je naša mladina vse bolj aktivna, vendar bi vsi želeli, da bi vsi člani mladinske organizacije aktivno sodelovali v naših akcijah in nalogah, ki smo si jih zastavili, kajti zdaj lahko pohvalim le nekatere posameznike in pa izvršni odbor.

Mija Bizjak

Tudi letos se bo dedek Mraz oglasil med naše najmlajše na Količevem in Vevčah

Izdelovalci megle

(Zapis z neke seje)

VEVČE, DECEMBER — Na sestanku so sedeli predstavniki služb in drugi predstavniki. Modro in učeno so se držali. Pred seboj so imeli obilico MATERIALA.

Obetala se je bogata razprava, ki naj reši te in one probleme TRENUTKA SEDANJEGA ČASA: teh je povsod dovolj. Take želje je NAKAZOVALO vabilo, ki je zbralo predstavnike.

— Prvi DISKUTANT je OPOZORIL na problem in ga kot TAKEGA EVIDENTIRAL. Dejal je še, da ga je treba z vseh strani OSVETLITI.

— Drugi se je mnenju prvega PRIDRUŽIL. Izjavil je, da je probleme treba EKSPLICITNO in dodatno NAKAZATI, saj ne gre, da bi nepopolno ZAJELI problematiko našega ravnanja. Dodal je, da je nujno probleme urediti.

— Tretji je OPOZORIL na posledice. Dejal je, da se kažejo posledice POSREDOVANE PROBLEMATIKE že danes in še bolj se bodo pokazale v bodočnosti. APELIRAL je, na svoje sodelavce, NAJ SE ZAVEDAJO POSLEDIC, ki, kot se mu zde, ne bodo pozitivne.

— Četrti je ORISAL vzroke, ki so privedli k takemu stanju. KONSTATIRAL JE, da so vzroki SUBJEKTIVNE in OBJEKTIVNE narave.

— Peti sodelavec je že UVODOMA OPOZORIL na krivce, ki SE NAHAJAJO ponekod, da stvari ne tečejo tako, kot je treba. Prav bi bilo, da se take kaznuje.

— Debata je trajala že več kot dve uri. Na vrsti je bil že šesti. Šesti DISKUTANT je PRIBIL in PODČRTAL, da je stanje PO TEM VPRAŠANJU res zaskrbljujoče. Ker so se pred vrati zbrali že delegati za drugi sestanek, so se zahvalili za udeležbo in DISKUSIJO zaključili. Nadaljevali ga bodo drugi, so dejali, ko bodo k delu in OSVETLJEVANJU problemov. PRITEGNILI še druge strokovnjake iz vseh delov tovarne. Za ZBLIŽEVANJE bi bila potrebna še SKROMNA ZAKUSKA, do katere pa zaradi POMANJKANJA ČASA ni prišlo. TO SE SKLENE ZA DRUGIČ.

Vsaka SLUČAJNOST je le naključna.

(Iz kolektiva)

Ogledali smo si Dubrovnik

VEVČE, DECEMBER — Po lanskoletni reorganizaciji sindikata v naši delovni organizaciji se je dejavnost bistveno izboljšala. Poleg družbeno-politične aktivnosti je zaživela tudi športna in kulturna.

Na pobudo in željo večine članov sindikata so odbori sindikata organizirali več strokovnih ekskurzij in izletov. Izvršni odbor III. OOS je na svoji 6. redni seji sprejel sklep, da se posvetujejo s člani, kdaj in kako na izlet. Večina članov je želela izlet z avionom v Dubrovnik. Odbor je na isti seji to željo upošteval. Za organizacijo je zadolžil predsednika OOS, tov. Franca Hribarja ter sekretarko, tov. Jožico Razdevškovo. Čakalo jih je mnogo dela. Poiskati je bilo treba najugodnejšega ponudnika, uskladiti datum izleta, zbrati prijave udeležencev in še mnogo drugega. Vse sta hitro in dobro opravila. Za 450.—din je ta izlet organiziral Kompas. Vsak udeleženec je prispeval 300.—din, ostalo pa sindikalna organizacija. Prijavilo se je 97 članov kolektiva. Vsi do zadnjega so se ob 5,45, dne 28. 10. 1975 zbrali na letališču. Večina je prvič sedla v avion, zato ni manjkalo hudomušnih šal, ki naj bi povečale strah novincem. Izredno srečo smo imeli, da je bilo ob tem letnem času vreme jasno in sončno. Nudil se nam je enkratni užitek ob pogledu na obalna mesta in otoke v Jadranu. V Dubrovnik

smo prispeli srečno. Tam so nas že čakali avtobusi in nas odpeljali v center mesta. Vodič agencije »Kompas« nam je razkazal zlasti stari del mesta, ki je menda najstarejši v tem delu naše domovine. Ob ogledu mestnega muzeja, knjižnice, nekdanje apoteke in drugih znamenitosti, nam je padel v oči napis na nekdanji palači, kjer so se sestajali mestni očetje. V prevodu takole piše: »Ob prihodu v palačo pustite svoje domače skrbi doma«. Ta izrek bi lahko veljal za vse nas zaposlene in družbeno-politično aktivne.

Po ogledu mestnih znamenitosti smo se z žičnico popeljali na vrh Srda, ki se vzpenja neposredno nad Dubrovnikom. Tam so že v 14. stoletju Francozi zgradili utrdbo, obrambo proti Turkom. Po kosilu v restavraciji »Jadran«, je lahko vsak po svoji želji postopal po mestu in okolici. Večina udeležencev se je odločila za obisk otoka Lapuda. To je dve uri vožnje z ladjico. Na križarjenju smo se imenitno zabavali ob zvokih domače harmonike, na katero je ubiral melodije možakar iz skupine Bohinjčanov, ki so se prav tako udeležili obiska Dubrovnika.

Ob 21,15 smo poleteli iz Dubrovnika in prispeli v Ljubljano že čez eno uro. Prav je, da omenim strukturo udeležencev, kar je tudi pomembno. Pomešani smo bili delavci iz delavnic, iz proizvodnje, iz skupnih služb in drugod. Prav zato je bilo vzdušje

zelo dobro in na nivoju medsebojnega sožitja.

Nekatere udeležence sem pobiral o mnenju in vtisu, ki ga je napravil nanje izlet. Najstarejši član našega kolektiva, Ivan Vraničar, je dejal, da so se iz obrata »Žage« udeležili prav vsi delavci, da je presenečen in navdušen nad organizacijo izleta in da je zanj in verjetno tudi za druge ta izlet enkratno doživetje. Zanimal ga je Dubrovnik s svojimi znamenitostmi, saj so videli vse, kar je predvideval program. Mnenja je bil, da so takí izleti zelo koristni za medsebojno zблиževanje delavcev in da v prihodnje še pričakuje podobnih akcij.

Inženir Janez Hribar je izlet ocenil kot izredno skrbno pripravljen in organiziran. K vzdušju je pripomoglo še neverjetno lepo vreme, ki je omogočalo čudovite poglede na Jadran in obalna mesta. Meni, da je tak način prirejanja izletov, ki ga je po dolgih letih mrtvila organizirala naša sindikalna organizacija, izredno pozitiven in da veliko pripomore k zблиžanju in družabnemu življenju ljudi. Dejstvo je, da smo zadnja leta ob spremembi standarda, lastnih avtomobilih, televizorjih in podobnem, že čisto pozabili drug na drugega.

Ostoje Mataruga

Strelnska družina »Bine Grajzer«

VEVČE, DECEMBER — 75 članov strelnske družine »Bine Grajzer« je imelo občni zbor dne 10. 11. 1975 ob 18. uri v Domu družbenih organizacij v Zg. Kašlju.

Pobudo za sklic zbora so dale organizacija ZK, ZRVS, ZB in krajevna skupnost Vevče-Zg. Kašelj. Poročilo o dosedanjem delu je podal tajnik strelnske družine, tov. Vlado Trajkovič. Na poročilo je bilo slišati precej pripomb, prav tako tudi na samo poslovanje in gospodarjenje v strelnski družini. Razpravljali so tudi o prostorih za potrebe treningov in ustreznega orožja. To vprašanje se vleče že nekaj let. Iz preteklega delovanja SD »Bine Grajzer« je razvidno, da je družina uspešna, saj je dosegla vrsto uspehov in priznanj. Mnenje prisotnih je, da bi dejavnost, kot je strelstvo, družbene organizacije razumele in upoštevale. Namen te dejavnosti nima samo športnega smisla, ampak je tesno povezan s SLO, česar se moramo vsi skupaj dobro zavedati. Poudarjeno je bilo tudi vključevanje mladih v strelnsko družino, saj vemo, da radi sodelujejo in da jih je veliko. Prisotni so imeli tudi pripombe na dodeljena finančna sredstva strelnski družini. Ta so bila le skromno dodeljena ali pa izkoriščena v nepravem času. V hudi

finančni stiski strelnski družini ni odklonila pomoči papirnice Vevče. Kljub prizadevnosti nekaterih članov sedanje stanje v SD ni razveseljivo. Temu vprašanju bo treba posvetiti več pozornosti. Na zboru, čeprav z maloštevilno udeležbo, je bilo izvoljeno novo vodstvo: odbor SD, nadzorni odbor in pa petčlanski gradbeni odbor. Za predsednika SD je bil izvoljen tov. Maks Krpan, za predsednika nadzornega odbora pa tov. Vlado Trajkovič. Dosedanji predsednik strelnske družine, tov. Viki Škerjanc je bil izvoljen za častnega predsednika.

Tov. Drago Černe, predsednik sveta KS, se je obvezal, da se bo po svoji moči vsestransko angažiral in se povezal z gradbenim odborom. Dne 13. 11. 1975 se je sestel gradbeni odbor in pregledal idejni projekt za gradnjo pokritega strelišča na zemljišču rekreacijskega centra na Vevčah. Ta idejni načrt projekta bo odbor SD realiziral skladno s srednjeročnim planom.

Ob sedanjih skromnih finančnih sredstvih in brez ustreznih prostorov pa seveda od novega odbora ne moremo pričakovati, da bi kaj kmalu zaživela dejavnost strelnske družine.

Ciril Zupančič

Oder v družabnem domu ne bo smel ostajati prazen!

VEVČE, DECEMBER — Kulturni delavci, ljubitelji kulture in ostali poznavalci zdrave zabave so dolga leta stremeli za tem, da bi Vevče imele prostor, kjer bi se lahko zbirali in prisostvovali prireditvam, ki posredujejo človeku dosežke kulture, ene ali druge vrste.

Končno je bila ta želja pretekli mesec realizirana. Iz stare kino dvorane, zapuščene in pozabljene, je nastal prenovljen gledališki prostor, kamor se obiskovalec z užitkom usede in pričakuje, kaj bo slišal in videl.

Prenavljanje je trajalo nekaj mesecev. Funkcionalno je preurejen oder, ki bi z ozirom na dimenzije služil manj zahtevnim gledališkim predstavam z manjšo zasedbo in enostavno sceno. Možni bodo koncerti vokalnega in instrumentalnega značaja. Ob pomembnih obletnicah dogodkov, praznikov, spominskih dni so proslave prav zaradi prostorov odpadle ali pa so se morale preseliti na prosto, kar je bilo odvisno od letnega časa in vremena. Danes je to vprašanje rešeno. Prve prireditve so že za nami. Zastavljene in delno izgotovljene so garderobe pod odrom, kjer se nastopajoči lahko pripravijo za nastop. Tudi razsvetljava in tapiserija še nista popolni, vendar izgotovitev ni več daleč. Ob okusno tapetiranih in udobnih sedežih v vrstah je potrebno še oštevilčenje, prav tako

pa je priporočljiva dopolnitev sprejemnih prostorov. Potem bomo že lahko govorili o popolnosti prostora, kjer so se pred leti odvijale mnoge gledališke predstave, pevski in folklorni nastopi bivšega SKUD »Jože Mazovec«, za katerega prenehanje nosi velik del krivde tudi predaja dvorane kino podjetju za predstave na Vevčah, dvorane v Polju pa so bile prodane proizvodnim podjetjem.

In kaj sedaj? Veliko je zamujenega na področju kulturnega dela v kraju. Ne pa še vse. Morda bi spet mogle oživeti posamezne skupine, da bi umetniško vzgajale mladino, ki bi občanom nudila povezavo med delom in kulturo. Nekaj je tudi še starejših ljubiteljev dramatike in petja, ki bi se tudi še vključili. Vsekakor pa je potreben dober organizator kulturnega življenja na Vevčah, ki bi se povezal z odborom za šport in kulturo pri KS Vevče-Zg. Kašelj. Le-ta je že obravnavala stanje in dala nekaj tehničnih predlogov. Tudi skupnost kulturno-prosvetnih organizacij občine bo brez dvoma priskočila na pomoč. Za vsem tem pa bo trdno stala organizacija združenega dela Papirnice Vevče, ki bo nudila pomoč in se tudi dogovarjala z amaterskimi in poklicnimi gledališči in skupinami, da bi obiskali družabni dom na Vevčah.

S. R.

Ekskurzije, stroji in slike golih žensk

VEVČE, DECEMBER — V vsakem šolskem letu se po obratih vrstijo številne ekskurzije.

Mladina vseh starosti, od 5. razreda osemletke pa tja do fakultet, obišče tovarno in si v skladu z učnim programom ogleduje proces proizvodnje papirja in vsa spremljajoča dela.

Zanima jih zgodovina papirja, zgodovina tovarne, njena organizacija, gospodarjenje, skrb za delavce, načrti za bodočnost in drugo. Vsak vodič jim to rad pove in veseli je, ko se radovedni obrazi obračajo k njemu z zanimivimi vprašanji.

Potem pride na vrsto obhod po tovarni. Vtisi so različni. Videti je zelo stare stroje in naprave, pa tudi moderne. Ponekod so zaprašeni in zamaščeni, drugod čisti in obrisani. To je odvisno od ljudi, ki stroje oskrbujejo. Tudi s prostori in prehodi je tako. Zlasti sedaj v času investicij je težko držati pravi red, morda pa bi se kljub temu dalo malo bolj paziti na okolje. Reda vajeno oko pač loči staro nesnago od trenutno se pojavljajočih smeti.

Druga stvar — ali pa omenjenemu stanju podobna — so stene. V starejših oddelkih kažejo pač lice dozorelosti. Prav neprimerno pa je lepljenje iz revij izrezanih manj ali popo'noma neprimernih slik. Ne gre za lažno moralo. Vsakdo rad pogleda fotografijo pokrajine, cvetja, gora ali morja pa tudi sliko lepega akta. Vendar vse ob pravem času in na pravem mestu, četudi je to prišlo v tovarno kot poizkusni odtis na našem premaznem papirju. Sami smo tega vajeni in sčasoma niti več ne opazimo. Druga stvar pa je z otroki in doraščajočo mladino, ki se prvič sprehodi ob strojih. Namesto da bi poslušala razlago vodiča o delovanju stroja, je obrnjena na skupine razobe-

šenih slik golih aktov, okusne ali pa tudi neokusne oblike. Muzajo se, hihitajo, dajejo pripombe. Skratka, namen obiska tovarne ni dosežen. Umestna je bila pripomba pedagoga, ki je spremljal razred, ko je rekel dobesedno: »Slika Maršala in tele babe pa

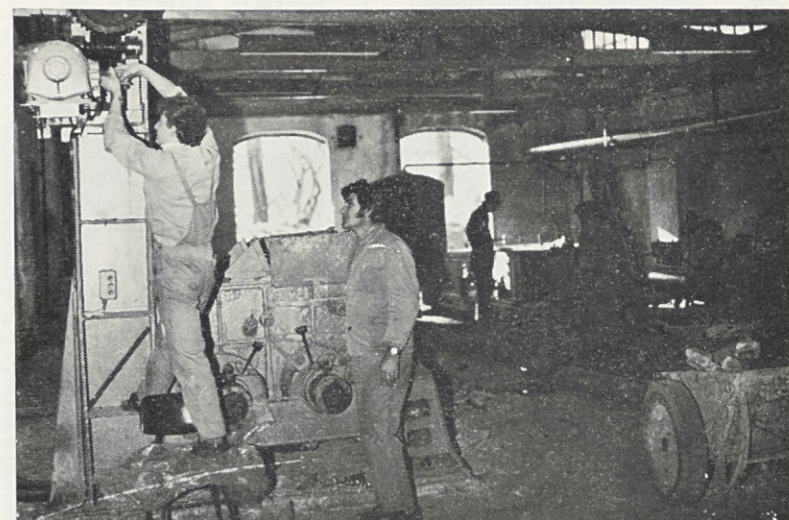
ne gredo skupaj.« Malo grobo rečeno, vendar resnično.

Prav bi torej bilo na delovnih mestih poskrbeti, da otroci in doraščajoči odnesejo od obiska tovarne in ogleda proizvodnje resničen vtis.

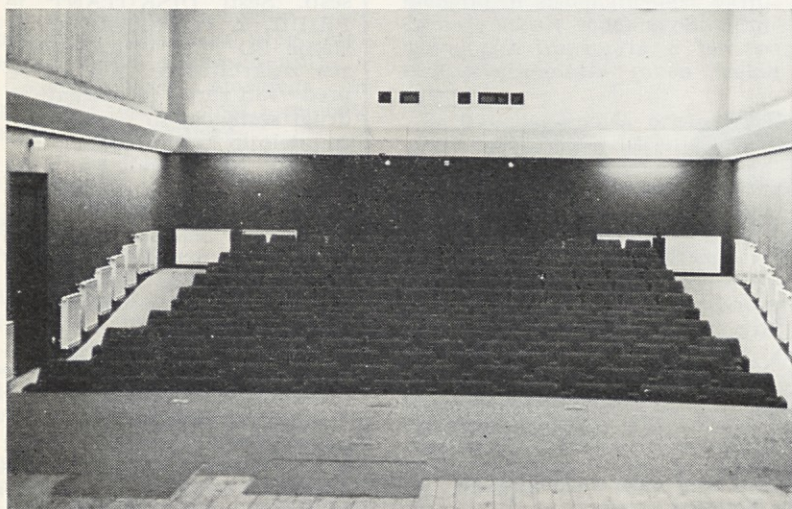
S. R.

Eno od mnogih »tihožitij«

Na Vevčah CMC celuloze ne bomo več proizvajali. Prostor bo preurejen in bo spadal oddelčno k obratu tapet oz. k tiskarni. (Na sliki: demontaža strojev)

Uveljavljanje vsebine samoupravljanja v temeljnih organizacijah združenega dela

VEVČE, DECEMBER — Sestavek pod omenjenim naslovom je bil objavljen junija meseca letos v prilogi »Sindikati«. V naši organizaciji združenega dela je bila ustanovljena komisija za samoupravljanje pri IO sindikata. Na svoji prvi seji je analizirala sestavek in bila mnenja, da ga objavimo tudi v našem glasilu.

V uvodu Sindikati naglašajo, da je najvažnejše, da delavci, organizirani v svoje TOZD, sprejemajo in zavzeto uveljavljajo celotno vsebino ustave, obogateno z idejno-političnimi usmeritvami Zveze komunistov. Tam, kjer je nova samouprava zaživela, delavci že dosegajo boljše rezultate. Ni res, da bi se zanimali samo za osebne dohodke. Kritično pa je treba odgovoriti na lastne slabosti in napake in analizirati odnore, vzroke zanje in njihove nosilce.

In kakšni so tisti problemi in slabosti v oblikovanju in uveljavljanju delavcev v temeljnih organizacijah združenega dela? V bližnji preteklosti so marsikje zelo odlašali z uveljavljanjem nove ustavne vsebine samoupravljanja. Šele na podlagi konkretne kritike, izrečene na 3. seji CK ZKS ali v občinskih organizacijah so začeli spoznavati slabosti v svojih samoupravnih razmerah in bolj zavzeto ukrepati.

Politične ocene kažejo, da praviloma ne gre več za odkrite in javne odnore socialističnim samoupravnim odnosom nasprotnih sil, ker so te sile poražene. Pa še to je treba poudariti, da je v tem času tudi velika večina strokovnih kadrov dojela bistvo svojih zahtevnih nalog pri oblikovanju osnov za novo vsebino samoupravnih odnosov in se tudi najaktivneje zavzemala, da bodo uresničevani v novi samoupravni praksi. Del pa je še takih, ki stoji ob strani. Gre predvsem za to, da smo še vedno ponekod premalo organizirani in usposobljeni za resnično spreminjanje starih navad in miselnosti in da to zahtevno nalogo ponekod tudi še danes ne jemljejo dovolj odgovorno in resno. V takih razmerah pa tudi najlažje prihajajo do izraza razne oblike nasprotovanja posameznikov, ki se še niso odpovedali svojim nameram, da prikrito zavirajo revolucionarne samoupravne procese. Predvsem zato ne, da bi zadrževali oblast nad ljudmi in njihovim dohodkom, zasnovano na birokratski in tehno-kratski miselnosti in ravnanju. V politični aktivnosti smo tu in tam še tudi premalo usposobljeni, da bi spretno identificirali te sile in njihove namere.

Tako so navzoče razne pojavne oblike birokratizma, ki se v novih okoliščinah kaže predvsem kot težnja za oblastjo oziroma za odkrit ali prikrit odločilen vpliv posameznikov nad dohodkom in s tem nad ljudmi. Tem težnjam (zavestno ali ne) služijo tudi zagovorniki in nosilci formalističnega odnosa do oblikovanja TOZD, kot tudi tisti, ki vidijo za konstituiranje TOZD samo tehnološke okoliščine, ne pa predvsem delavcev in njihove ustavne samoupravljalke vloge. Prav tako služijo birokratskim težnjam zavlačevanje uresničevanja ustavne zasnove temeljne organizacije združenega dela, izgovarjanje na novo zakonodajo, ki je še ni, sklicevanje na enotnost kolektivov, ki da jo je nerazumno in škodljivo rušiti. Birokratske so tudi vse težnje za centralizacijo skladov in druge težnje po odtujevanju dohodka delavcem. Take težnje, ki niso tako redke, je možno in nujno onemogočiti samo tako, da se bodo delavci organizirali v TOZD povsod tam, kjer so zato dani osnovni pogoji in da bodo nanje razdelili vsa družbena sredstva. Šele na tej podlagi bodo lahko neposredno odločali o svojih pogojih gospodarjenja, o svojem dohodku, ga razporejali in delili za svoje in skupne potrebe. To pa pomeni doslednost pri ugotavljanju rezultatov dela in poslovanja v vsaki TOZD, med drugim tudi s pomočjo periodičnih in zaključnih računov in prek lastnih žiro računov.

Zato v sindikatih ne sprejemamo takih rešitev, kjer se dohodek

še vedno ugotavlja samo na ravni delovne organizacije ali TOZD. Prav tako ne takih rešitev v velikih sistemih, po katerih se skupno doseženi dohodek ugotavlja le po delovnih organizacijah v njihovem sestavu. Dohodek se mora torej dosledno ugotavljati na ravni TOZD!

Sindikati terjamo, da v vseh OZD čimprej opravijo dosledno razmejitev sredstev in njihovih virov na TOZD. Pri tem morajo povsod upoštevati tudi prispevek, ki so ga dali z minulim delom delavci posameznih enot (sedanjih TOZD) k razvoju drugih enot (sedanjih TOZD). Obenem seveda terjamo tudi samoupravno združevanje dela in sredstev. S tem pa izrekamo kritiko vseh tistih primerov, kjer je bila delitev sredstev opravljena formalistično, zaradi pogojev registracije, v resnici pa še ni izvršena.

Zelo pomembno vprašanje nove samoupravne prakse so vsebina, načini in oblike dohodkovnih odnosov med TOZD. V samoupravnih sporazumih o združevanju namreč pretežno prevladujejo glede tega določila, da se bo odvijalo medsebojno poslovanje po tržnih cenah, kjer pa so sprejete drugačna določila, na primer po dogovorjenih ali drugače oblikovanih cenah, pa je malokje konkretno povedano, na kakšni podlagi in po kakšnih kriterijih. Taki samoupravni neobvladani odnosi bi objektivno povzročali naslednje: to bistveno vprašanje bi ostalo trajno v domeni poslovnih struktur kot centra delavcem odtujene moči, ki bi improvizirano reševale ta vprašanja ali jih v nemoči prepuščale tržnim zakonitostim in stihiji. Razen tega bi v takih razmerah nastajale neprestane napetosti in konflikti med sodelujočimi delavci raznih TOZD, ker osnova odnosov v takih razmerah ne bi bila udeležba po dejansko vloženem delu. S tem bi bil zavrt tudi proces nadaljnje delitve dela med TOZD, ker bi se porajale neupravičene težnje, da v posamezni TOZD, predvsem taki, kjer bi bili prikrajšani v delitvi skupnih rezultatov, začno razvijati vse proizvodne faze, do prodajnih dejavnosti, ne glede na posledice v drugih TOZD in tudi ne glede na skupni rezultat. Tako bi nastajali TOZD kot podjetja v podjetju, kot nasproten proces združevanja dela in sredstev na osnovi delitve dela. Taki pojavi so že v praksi, vendar še niso dovolj kritično obravnavani. Marsikje tako ravnanje celo obravnavajo kot pozitivno poslovno iniciativo v TOZD, ne da bi se zavedali dolgoročnih negativnih posledic.

Zaradi navedenega za delavce ni samo formalno-pravno vprašanje, kakšen in kateri poslovni predmet si je zapisala v samoupravni sporazum posamezna TOZD in katere ima delovna organizacija kot celota. Že enoletno poslovanje na vsebinsko novih samoupravnih osnovah je pokazalo, da se pojavljajo in povečujejo težave povsod tam, kjer delajo vsi vse, ne oziraje se na posledice v drugih TOZD. S samoupravnim sporazumom je treba doseči, da bodo poslovnim predmeti TOZD izražali čimbolj dosledno delitev dela. Tako moramo odpraviti prekrivanje programov dejavnosti, kajti šele na tej osnovi je možno tudi pravilno združevati delo in sredstva ter uresničevati skupni riziko ter solidarnost.

Nekateri še vedno gledajo na samoupravno konstituiranje kot na nekaj enkratnega in da je to gola formalnost. Govore, češ dajmo se že enkrat reorganizirati, da bomo imeli mir pred politiki. Zanikajo torej, da je samoupravljanje družbeno-ekonomski odnos, ki se neprestano razvija, tako kot se razvijajo reprodukcijske sile in družbene razmere. Delavce prepričujejo, da je stalno dopol-

njevanje samoupravne organiziranosti škodljivo za poslovne rezultate, ker moti proizvodni proces. Jasno je, da zato, ker se zavedajo, da sodobnejša samoupravna organiziranost, ki pomeni jasno razmejevanje samoupravnega dela in razčlenjevanje odgovornosti za protisamoupravno delovanje in obnašanje, vedno bolj onemogoča prisvajanje oblasti nad sredstvi in pogoji dela.

Na ta način si lahko razlagamo tudi posamezne primere, ko po dveh letih formalistično opravljenem konstituiranju še niso storili nič pomembnega. Čakajo, kaj bo reklo registrsko sodišče. Če pa so že dosegli formalno registracijo za vsebinsko slabo zasnovane samoupravne odnose, pa terjajo, da se nadaljuje stara praksa odločanja mimo delavcev — češ, kar smo sprejeli, je za nas zakon. Dejansko pa bi morali že predlagati novo analizo in postopke ponovnega konstituiranja. Kaj radi pri tem tolažijo delavce, da je to dolgoročni proces, ki pa se v takih razmerah niti prične ne more. Vsako politično spodbudo tudi kaj radi prikazujejo pred delavci kot politični pritisk, da bi lahko še nadalje zadrževali stare odnose.

Analize sedanje samoupravne prakse dovolj jasno kažejo, da so predvsem v večjih delovnih organizacijah potrebne nove analize in elaborati. Predvsem tam, kjer so nastale velike skupne službe z več sto ali celo več tisoč delavci. Birokratska miselnost se temu upira, ker bi s tem dobile status TOZD posamezne skupne dejavnosti kot so to laboratoriji, projektni biroji, dejavnosti družbenega standarda, servise in transportne dejavnosti ter podobno. To bi pomenilo, da bi bila zmanjšana njihova oblast nad temi pomembnimi dejavnostmi, kjer delavci ustvarjajo dohodek. Jasno je tudi, da je birokratska vladavina lažja v velikih TOZD. Zato so tudi predlagali, da se tako konstituirajo cele tovarne z več sto ali celo več tisoč delavci. Na dlani pa je, da posamezni deli takih enot izpolnjujejo vse pogoje za konstituiranje v TOZD. Marsikje se vodstvo boji, da bi prišli na dan stari grehi zaradi napačnih poslovnih odločitev, zaradi česar žele, da bi bili še naprej prekrivani z nekontroliranim prelivanjem dohodka.

Sindikati zato ne sprejemamo tega, da TOZD niso ustanovljene povsod, kjer je na dlani, da so zato dani pogoji. Terjamo, da se v takih primerih opravi ponovna ocena razmer in da bodo izdelani novi elaborati, ki bodo delavcem pokazali, kakšna mora biti resnična samoupravna organiziranost in vsebinsko novi odnosi. Zato odklanjamo tudi pojave, kjer vsak razgovor o možnostih organiziranja več TOZD že vnaprej obravnavajo kot politični pritisk na delavce. Terjamo tudi, da bo v prihodnje sproti, vsaj enkrat letno, preverjena kvaliteta samoupravne organiziranosti in odnosov. Postati mora sestavni del skrbi za dobro gospodarjenje in enako pomembna kot pridobivanje dohodka, saj tudi eno drugo pogojuje!

Problemi in pojavi v samoupravnih praksi

1. V samoupravni praksi naletimo na različne probleme in pojave, ki so deloma preneseni iz preteklosti, deloma pa se na novo porajajo. Star pojav v novi preobleki je npr. težnja, da bi se posamezne TOZD delansko pretvorile v samostojna podjetja. Zato so nasprotujejo samoupravno usklajenim razvojnim programom, ker želijo gospodariti po svoje. Navajajo k miselnosti o ozkosročnem razpolaganju z družbenimi sredstvi na osnovi sebičnih interesov, takih, ki ne poznajo vzajemnosti in solidarnosti. Zato tudi

ne želijo združevati nič, niti sredstev niti dela, ali pa samo pod njihovimi pogoji, ne upoštevaje skupnih, še manj pa družbenih interesov. Terjajo le državno administrativne ukrepe, ki bi jim zagotavljali privilegije. Če zaidejo v težave, zahtevajo, da jim družba pokriva izgube.

Taki posamezniki so objektivno nosilci teženj za razbijanje samoupravnih odnosov tako v TOZD kot v vseh njihovih povezavah v združenem delu. S svojim obnašanjem navajajo k dezintegraciji, pojavom lokalizma, monopolnemu obnašanju ter drugemu protisamoupravnemu ravnanju, ki vodi k neskladnemu razvoju celotne družbene reprodukcije.

Zato v sindikatih nasprotujemo vsakemu poizkusu prikazovanja samoupravljanja TOZD kot razbijanje združenega dela. Sočasno pa tudi terjamo, da bodo tudi v teh primerih odstranjeni z vodilnih položajev tisti posamezniki v TOZD, ki s svojim nesamoupravnim ravnanjem resnično poskušajo spremeniti TOZD v podjetja v podjetju, ker ne žele združevati dela in sredstev na osnovi samoupravno dogovorjenih skupnih razvojnih programov.

2. V dosedanjih praksi samoupravnih odnosov med TOZD še niso v celoti obvladani pogoji za pridobivanje dohodka, ki ni v celoti rezultat dela delavcev v posamezni TOZD, pač pa posledica neurejenih tržnih, sistemskih in drugih razmer. Gre za primere, ko je del dohodka pridobljen torej neodvisno od produktivnosti dela. Ustava določa, da je potrebno na osnovi samoupravno dogovorjenih kriterijev tak ekstra dohodek zajemati in obravnavati kot skupen dohodek in ga razporejati tistim TOZD, ki zaostajajo v razvoju. In obratno, če nastane težave v posamezni TOZD zaradi administrativnih posegov v pogoje gospodarjenja, morajo delavci drugih TOZD takim pomagati s svojimi sredstvi na solidarnostni osnovi.

3. Poseben problem, ki že povzroča težave v samoupravni praksi, so osnove za skupno programiranje razvoja. Večinoma so določbe v samoupravnih sporazumih o združevanju toliko ohlapne, da ni jasne podlage za združevanje dela in sredstev med TOZD. Drugje so take določbe toliko zapletene, da so delavcem nerazumljive in onemogočajo različne razlage. Veliko pa je tudi primerov, ko so ta vprašanja kar prepustili statutom ali novim dodatnim samoupravnim sporazumom. V teh pa so ponovno pustili ta vprašanja odprta. Gotovo to ni slučajno. Gre za odpor proti temu, da bi sredstva združevali na osnovi samoupravno sprejetih razvojnih programov in da bi bilo to tako zapisano v samoupravnem sporazumu ter da bi bili taki programi osnova za odločanje delavcev v TOZD, kot to piše v ustavi. Zato tudi odlašajo take ureditve, da bi razvojni programi pokazali jasno perspektivo razvoja vsake TOZD in skladen razvoj vseh. Nosilci tega odpora se kaj radi izgovarjajo, da jim to onemogoča gospodarska nestabilnost in zato radi predlagajo in skušajo uveljavljati svoje kratkoročne rešitve brez opredeljene odgovornosti za planirane rezultate.

Zaradi enostranskega razlaganja in razumevanja pravice do razpolaganja z dohodkom v TOZD se ponekod pojavljajo težnje, da bi planirala vsaka TOZD svoj program ločeno in da bi bil program delovne organizacije in SOZD enostavni seštevek teh planov, čisto tudi neuresničljivih zamisli posameznikov. To bi seveda povzročalo nadaljnja strukturna neskladja, ohranjanje lastninske miselnosti in zapiranje v podjetniške plotove, čeprav pod naslovom TOZD. Ekonomsko šibkejši in razvojno zaostale TOZD, ki praviloma predstavljajo ozka grla v razvoju celote, bi tako še naprej ostajale nerazvite.

Posebno pozornost zasluži tudi pojav, da je medsebojno združevanje

sredstev v te namene še vedno preveč zasnovano na podlagi denarno kreditnih odnosov po visokih obrestnih stopnjah, ne pa predvsem na osnovi programov skupnih naložb, skupnem ugotavljanju in delitvi dohodka in skupnem riziku. Samo tako združevanje dela in sredstev pa je lahko resnična osnova za izenačevanje pogojev pridobivanja dohodka in s tem za hitrejši razvoj celote ter za razvite samoupravne odnose. Končno je tako zasnovano samoupravno planiranje kot dogovorjena osnova za združevanje dela in sredstev tudi edina čvrsta opora družbenemu planiranju. Bolj kot so čvrsti in uresničljivi programi razvoja temeljnih in drugih organizacij kot samoupravna obveza za združevanje dela in sredstev, bolj čvrsti in uresničljivi bodo tudi družbeni programi kot podlaga plansko-tržnemu gospodarjenju.

Zato je potrebno vztrajati, da bodo v samoupravnih sporazumih jasno opredeljeni skupni razvojni cilji in metode planiranja, ki omogočajo doseganje skupnih smotrov. Na tej podlagi pa morajo biti določene tudi sankcije za tiste, ki bi skušali kršiti samoupravno sprejete plane in to take, da bo delavcem prizadetih TOZD povrnjena materialna škoda. Sproti moramo politično onemogočiti tiste posameznike, ki vnašajo v samoupravne odnose enostranske interese na osnovi pravice razpolaganja z dohodkom v TOZD v škodo večine delavcev, ker s tem ogrožajo svojo in njihovo socialno varnost in perspektivo razvoja skupnih proizvodnih sil. Z združenimi sredstvi nedvomno lahko storimo več in bolje kot pa vsak zase.

4. V samoupravnih sporazumih o združevanju kot tudi v statutih enovitih delovnih organizacij so večinoma le določila o tem, kako in o čem razpravljajo in odločajo delavski sveti. Kako in o čem na zborih delavcev, pa prevečkrat le načelno in nepovezano z drugimi samoupravnimi pravili. Ponekod tako še ni jasna vloga zborov delavcev in kaj so konkretne neodtujljive pravice in dolžnosti delavcev ter kako jih delavci uresničujejo v TOZD in prek delegatov. Zato sta v praksi delegatov že prisotni dve skrajnosti. Ponekod hote ali nehotne vodilne strukture ne dajejo možnosti delavcem, da bi suvereno razpravljali na svojih zborih in tudi o bistvenih vprašanjih. Kadar gre za neodtujljive pravice delavcev je tako ravnanje protustavno in politično nevzdržno.

Na drugi strani pa se vse bolj širi praksa drobnjakarskega odločanja, praktično o vseh vprašanjih na zborih delavcev. Pri tem ne gre toliko za nekoristnost neprestanega sestankovanja, ki moti delovne procese in zmanjšuje ekonomske rezultate in da zaradi tega delavci kritizirajo tako prakso. Bolj gre za to, da taka praksa omogoča sprejemanje kratkovidnih rešitev, ki objektivno niso in ne morejo biti učinkovite. Slabo pa je tudi, da taka praksa omogoča skrivanje odgovornosti poslovnih struktur, izvršnih teles kot tudi delegatov delavskih svetov za odločitvami zborov delavcev. Še vedno torej ni jasno, da se morajo poslovodne strukture pred zbori delavcev oziroma zasedanj delavskih svetov jasno odgovoriti, kaj bodo predlagale v samoupravno odločanje in v njihovem imenu samo nekdo poroča, ne pa da imajo na sejah samoupravnih organov glavno besedo in onemogočajo razpravo med delegati.

Taka negativna praksa je v znatni meri odraz nedoslednih in nepopolnih opredelitev posameznih faz samoupravnih opravil v samoupravnih dokumentih, v katerih ni jasno, kdo je za kaj pristojen in odgovoren. Zato tudi slabi samoupravni red in disciplina. Isti ljudje, ki to povzročajo, kaj radi poudarjajo, da se na velikih zborih delavcev ne da učinkovito razpravljati in odlo-

(Nadaljevanje na 10. strani)

(Nadaljevanje z 9. strani)

čati. Zato želijo zbere delavcev s slabimi pripravami, natrpanimi delovnimi redi in ob neprimerem času spreminjati v mučno sestankovanje. Očitno tudi tako skušajo manipulirati z delavci — češ pogledite, kaj pomeni nova samouprava za vas — izgubljal boste dohodek in perspektivo. Doslej so se tako skrivali s svojimi namerami za delavske svete, sedaj pa to enako skušajo pri zbiorih delavcev.

Ugotoviti moramo, da ponekod tudi vodstva OOS kot tudi vodstva OO ZK doslej v navedenih primerih niso uspešno posredovala. Problemi so predvsem v primerih, kjer vodijo politične organizacije vodilni delavci oziroma taki s posebnimi pooblastili.

Taka vodstva so potisnjena ob stran dogodkom oziroma jih usmerjajo v nesamoupravne tokove in zato tudi še preveč pogosto zagovarjajo samoupravno nedosledne rešitve. V nasprotnem bi to pomenilo lastno kritiko oziroma kritiko drugih vodilnih delavcev, ki pa se ji izogibajo iz razumljivih razlogov. Tisti posamezniki, ki so doslej zavirali samoupravo, seveda ne morejo biti člani političnih vodstev, dokler tega odnosa ne bodo spremenili.

5. V sindikatih smo dolžni sprožiti postopke, da bodo po samoupravnih poti spremenjena in dopolnjena določila v samoupravnih aktih, ki bodo omogočala pravilno delovanje tako zborov delavcev kot tudi drugih samoupravnih organov. Nadalje moramo zahtevati, da poslovodni organi oziroma strokovne službe čimprej izdelajo osnove za dolgoročno gospodarjenje kot podlago za učinkovito razpravo in sklepanje na samoupravnih organih, predvsem na zbiorih delavcev. Na tej podlagi bodo delavci že znali dajati okvirje pooblastil svojim delegatom in jih zadolžiti, da s sklepanjem na delavskih svetih in v drugih delegatskih organih zagotove izvajanje dogovorjene politike gospodarjenja. Pri tem pa mora biti jasno, da izvršilni organi samo izvršujejo že sprejete samoupravne sklepe in da poslovodni organi odgovarjajo, da bo sprejeta politika tudi uresničena. Zato tudi mora biti njihovo ravnanje pod stalnim političnim preverjanjem.

6. Posebna naloga sindikatov je, da delavci čimprej in povsod v TOZD in enovitih delovnih organizacijah, kjer ugotovijo, da je to potrebno, ustanovijo samoupravne delovne skupine. V njihovem okviru morajo najaktivnejše sodelovati tudi sindikalne skupine. Take samoupravne skupine delavcev sicer vsaka zase ne morejo sprejemati sklepov, ki bi avtomatično nadomeščali odločanje na zbiorih delavcev (razen v primerih, ko imajo izrecno določeno vlogo deljenega zbora). Delovne skupine so predvsem oblika sprotne osebne medsebojne obveščanja ter izjavljanja in neposredna vez med delavci in njihovimi delegati. Samoupravne delovne skupine so tudi zelo primerne za predhodne razprave o tem, kar naj bi bilo obravnavano na zbiorih delavcev. Tako pripravljene zbori bi potem res bili kratki in stvarni. Vsebinsko delovanja ipd. bi morali urediti v statutih.

Poseben problem so primerne osnove in gradiva, tako za razprave na zbiorih delavcev kot na delavskih svetih in v delegacijah za družbenopolitične in samoupravne interesne skupnosti. V praksi opažamo dve skrajnosti. Ponekod so gradiva skopa in nepopolna, ali pa predvsem vodilni delavci podajajo samo ustne razlage tudi o bistvenih vprašanjih. Drugod pa dobivajo delavci svežnje nepreglednih gradiv, ki jih ne razumejo in jih ne zmorejo prebrati. V večjih delovnih organizacijah je nujno potrebno ustanoviti in razvijati tako imenovana tajništva ali druge posebne službe samoupravnih organov kot del skupnih služb in jasno opredeliti njihove naloge in odgovornosti.

V sindikatih, se moramo odločno zavzemati in smo za to tudi soodgovorni, da bo vsaka seja

zbora delavcev in samoupravnega organa racionalen strošek — kot družbeno koristno delo in da bo v pripravah na seje vsaka služba in vsak organ opravil svojo dolžnost. Upreti se je treba nameram, da bi vsi o vsem vsak dan sproti odločali. Za delavce je najpomembnejše, da odločajo o pogojih dela in rezultatih dela na dolgoročnih osnovah. Glede tega tudi v sindikatih ne moremo in ne smemo deliti receptov ali celo prevzemati odgovornost za strokovnost predlaganih rešitev poslovne politike. Zanje so odgovorni strokovnjaki. Samoupravne izkušnje delavcev samih pa morajo povedati, kako bodo uresničevali svoje neodtujljive pravice in dolžnosti. Učinkovite in racionalne oblike samoupravljanja moramo torej iskati sproti in si pri tem pomagati tudi z dobrimi izkušnjami drugih. Osnovno je, da so delavci na organiziran način sproti, kratko in jedrnatosteznanjeni s posledicami takih ali drugačnih svojih odločitev in da je jasno, da so predlagatelji tudi odgovorni za napovedane rezultate.

V sindikatih smo dolžni delati tako, da v pripravah za samoupravne odločitve izvršni odbori OOS ocenijo politične in socialne posledice različnih predlogov rešitev in da bodo zbori delavcev in drugih samoupravnih organov sklicani pravočasno in na primeren način. Delavce in delegate morajo opozoriti na svoje ocene predlogov, oni sami pa se morajo odločati o rešitvah. Tudi o tem, kdaj bodo zasedali med delovnim časom in izven njega in kako bo nadomeščen morebitni izpad v proizvodnji. Delavci namreč dobro vedo, da zaradi samoupravnih opravil ne sme trpeti proizvodno delo. Nasprotno: dajati mora večje proizvodne in ekonomske rezultate. Tako je tudi že povsod tam, kjer delavci resnično odločajo o vsem, kar je zanje pomembno, pa četudi to nekaj stane.

7. V nadaljnjem procesu samoupravljanja v TOZD bodo delavci prej ali slej povsod razpolagali s celotnim svojim dohodkom. Tega se birokratske sile dobro zavedajo, zato sedaj iščejo nove oblike prikritega prisvajanja družbene moči. Tako predlagajo rešitve, naj bodo delavski sveti TOZD in še predvsem skupni delavski sveti delovnih organizacij in SOZD čimmanj številni. Tako jim je ponekod že uspelo dosežanje število članov delavskih svetov celo razpoloviti. Jasno da zato, da bi z manjšim številom »lažje delali« in imeli delegate pod svojim vplivom. Tako prihajajo na seje delavskih svetov in imajo tam glavno besedo, ko razlagajo vse mogoče podrobnosti, o katerih bi morali že dejansko razpravljati na poslovodnih in izvršilnih organih in se na njih sami jasno opredeliti.

8. Nevarne so nadalje težnje, da bi spravili v skupne službe vse strokovnjake, tudi tiste, ki morajo tekoče voditi tehnološki proces v posamezni TOZD. Želijo torej ustvariti neki skupni aparat, prek katerega bi delavce v TOZD kontrolirali in jim odredili poslovanje ter na ta način razdvajali fizično in umsko delo. Tako se dogaja v praksi, da silijo strokovnjake v skupne službe in jim izdajajo odločbe; če se temu ne pokorijo, jim kažejo vrata. Delavci in z njimi njihovi strokovnjaki v TOZD se, razumljivo, temu upirajo in terjajo, da se čimbolj zmanjša skupen aparat. V skupnih službah želijo imeti le tiste strokovnjake, ki naj skrbijo za skupen in skladen razvoj vseh TOZD oziroma delovne organizacije kot celote in ki jim delavci v TOZD poverjajo naloge, ki so skupnega pomena.

9. Ponekod nastajajo tudi nove neformalne skupine, ki posebej oblikujejo organe in v katerih so običajno direktor, sekretar, predsednik delavskega sveta, predsednik organa delavske kontrole, sekretar ZK in predsednik sindikata. V teh skupinah se dogovarjajo o investicijah, delitvi dohodka in drugih poslovodnih zadevah in s tem nadomeščajo praktično vso samoupravno strukturo. Marsikje

se vseh posledic takega ravnanja posamezni samoupravni in politični funkcionarji v svoji vnemi za koordinirano delovanje niti ne zavedajo. Celo imenitno se počutijo, da so klicani na tak poslovni dogovor pri direktorju, ker menijo da s tem dobivajo tudi ugled pri delavcih. Dejansko pa ga s tem izgubljajo, saj jih delavci začno prištevati k poslovodnim organom, zlasti tedaj, kadar so poslovne odločitve slabe.

Kritika navedenega grupiranja ne pomeni, da ta krog odgovornih delavcev ne sme imeti skupnega posveta, vendar le o tem, kako bodo koordinirano delovali vsak na osnovi svojih dolžnosti in pristojnosti in šele na osnovi doslednosti v samoupravnih in političnih praksi ugotavljati skupen rezultat, ki mora biti resnično odraz razvitih samoupravnih odnosov.

Nastajanje omenjenih neformalnih skupin je marsikje jasen dokaz več, da ni dovolj, če imajo le individualni poslovodni organ, pač pa, da narava poslovnih opravil terja kolektivni poslovodni organ. Vanj pa samoupravni in politični funkcionarji zaradi odgovornosti, ki jo imajo, ne sodijo.

10. Nadaljnje oblike prikritega delovanja birokratskih sil se v posameznih primerih odražajo v tem, da skušajo imeti posamezniki pod kontrolo in cenzorstvom celotno informativno dejavnost. V imenu varovanja lažnega ugleda podjetja pred javnostjo, predvsem pred poslovnimi partnerji, si dovoljujejo zadrževati objavo celo sklepov delavskih svetov TOZD. Upravičeno kritiko na neurejene medsebojne odnose med TOZD skušajo prikazovati kot razbijaštvo kolektiva in na tej osnovi skušajo razdor med delavci v posameznih TOZD. Delavcem skorajda prepovedujejo, da bi se obračali pri uresničevanju svojih samoupravnih pravic na zunanje politične organizacije, samoupravna sodišča, družbenega pravobranilca samoupravljanja in druge. V takih primerih celo izvajajo šikane, kot včasih tudi proti delavcem, ki so na zbiorih delavcev bolj glasni in odločni.

Istočasno ponekod tudi ovirajo ali celo ne dovoljujejo, da bi se delavci in njihovi delegati, pa tu-

di politične organizacije TOZD neposredno medsebojno informirale in dogovarjale za skupne rešitve — češ, saj imamo skupni delavski svet, kjer naj se prek ozkega števila delegatov rešuje vse. Kaže, da posameznikom sploh ni do tega, da bi se razvijali neposredni odnosi med delavci TOZD. Torej samo prek skupnega delavskega sveta — beri: prek vodilnih delavcev, ki žele vplivati na delegate in na rešitve ter na ta način uveljavljajo svojo voljo. Pomeni, da hočejo imeti pod kontrolo delegatske odnose. Pri tem kaj radi pozabljajo, da je tudi to ena izmed neodtujljivih pravic delavcev v TOZD in izraz njihovega resničnega samoupravnega položaja.

Samoupravna delavska kontrola

Organi samoupravne delavske kontrole so sicer skoraj povsod ustanovljeni, vendar v večini primerov še ne delujejo skladno s svojo ustavno funkcijo. Zato mora biti polna uveljavitev samoupravne delavske kontrole bolj v ospredju posebne skrbi vseh organizacij in organov sindikatov, predvsem še izvršilnih odborov OOS. Politično smo odgovorni, da bo povsod dopolnjena samoupravna zakonodaja, tako da bo jasno razvidno, kdaj in na kakšen način bodo izvrševali kontrolo delavci sami in kdaj ter kako organi samoupravljanja, izvršilni in poslovodni organi. Delavska kontrola mora torej biti uveljavljena celovito in se ne sme omejiti le na delovanje organov samoupravne delavske kontrole. Pri tem morajo biti skrbno opredeljeni pogoji za delovanje organov samoupravne delavske kontrole. S politično aktivnostjo je potrebno doseči, da bodo delegati v te organe izvoljeni neposredno na vseh ravneh samoupravne organiziranosti delavcev in temeljnih in drugih organizacijah združenega dela. Njihovo delovanje je potrebno načrtno usmerjati, tako da bodo po programu dela lahko sproti preverjali, kako je spoštovana celotna samoupravna in druga zakonodaja, dalje, ali so

bili vsi sklepi sprejeti po samoupravnih poti in kako te sklepe tudi izvršujejo, kako se pri tem ravna z družbenimi sredstvi v smislu dobrega gospodarjenja in ali se pri tem ne okorišajo posamezniki.

Se posebej morajo organi samoupravne delavske kontrole spremljati uresničevanje samoupravnega sporazuma o medsebojnih razmerjih delavcev in tudi to, ali niso posamezni delavci pod pritiskom in šikanami posameznih vodilnih delavcev. Organi samoupravne delavske kontrole morajo delovati predvsem preventivno in sproti opozarjati na nepravilnosti ter terjati, da bodo odpravljene. Torej ne smejo prevzemati nase nalog disciplinskih in podobnih komisij, odbora za medsebojna razmerja, strokovnih služb, tehnične in finančne kontrole, organov pregona in podobno, pač pa so tudi dejavnikom dolžni pomagati in jih opozarjati na nepravilnosti. Njihova kontrolna funkcija mora biti zato najširše zasnovana, kot je to opredeljeno v ustavi.

Delovanje delegatov v organih samoupravne delavske kontrole je zahtevno, zato jim je potrebno še naprej — predvsem prek aktivnosti sindikatov — omogočiti pogoje za izobraževanje in usposabljanje in to tekoče, ne pa samo enkratno. Vsem aktivnim članom organov samoupravne delavske kontrole je potrebno prek izvršilnih odborov OOS zagotavljati politično zaščito vseh delavcev in onemogočiti tiste posameznike, ki bi želeli ovirati njihovo delovanje. Izvršni odbori vseh OOS morajo sproti obravnavati delovanje organov samoupravne delavske kontrole in jih spodbujati pri delovanju.

Tudi sindikalni organi na drugih ravneh morajo bolj temeljito spremljati organiziranost in delovanje samoupravne delavske kontrole in usmerjati sindikalne organizacije v sodelovanje in učinkovitejšo pomoč. Obenem pa moramo sprožiti pobudo, da bo sprejet republiški zakon o samoupravnih delavski kontroli.

V sindikatih se moramo zavzemati za učinkovitejšo uveljavljanje sodišč združenega dela in doseči, da bodo delavcem v oporo pri uveljavljanju samoupravne zakonodaje in samoupravnih pravic na tej podlagi. Javni pravobranilci samoupravljanja morajo biti instrument politično organiziranih delavcev, ki bodo s pravnimi sredstvi skrbeli za razvite samoupravne odnose v združenem delu.

To pa istočasno obvezuje vse sindikalne organizacije, da bodo v neposredno pomoč pri delu samoupravnih sodišč in javnih pravobranilcev samoupravljanja, tako da bodo skladno z ustavno nalogo na lastno pobudo sprožali postopke in opozarjali na nepravilnosti ter s političnimi sredstvi zavzemali, da bodo tudi odpravljene slabosti v samoupravnih praksi.

Zaključek

Naloge sindikatov pri razvijanju in uveljavljanju vsebinsko novih samoupravnih odnosov v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela so jasno opredeljene v ustavi. Glede tega smo sprejeli na 8. kongresu sklepe, ki obvezujejo vse ravni naše organiziranosti. Sprejeli smo tudi delovne akcijske programe, ki določajo nosilce nalog, roke in stopnjo odgovornosti za njihovo izvajanje. Dogovorili smo se tudi, da bomo sproti dopolnjevali naše akcijske načrte od OOS do RS ZS Slovenije, tako da bomo svoje aktivnosti čvrsto koordinirali z delovanjem vseh drugih družbenih dejavnikov, predvsem še z organizacijami ZK. Zato naj omogoči to gradivo (z nakazanimi problemi in nalogami) nadaljnje mobiliziranje vseh naših sil za vsebinsko čimbolj dosledno uveljavljanje samoupravnih odnosov na vseh ravneh samoupravne organiziranosti, predvsem pa v temeljnih organizacijah združenega dela.

Le še 20 ali 30 metrov in starega dimnika ne bo več (12. 12. 1975)

Pešpot od Drave do Jadrana

VEVČE, DECEMBER — Pred približno pol leta smo po zaslugi gozdarjev in planincev dobili prvo pešpot v naši državi, ki je obenem sestavni del šeste evropske pešpoti. Evropska pešpot 6 se začne ob Baltiku in poteka preko Nemčije in Avstrije (Wachau) do

naše meje na prelazu Radelj, nato pa gre preko Slovenije in Hrvaškega Primorja do Jadrana, ki ga doseže pri Reki (Kastav). Naš del šeste evropske pešpoti se imenuje pešpot »Od Drave do Jadrana« in ima mednarodno oznako E6YU. Obenem je ta del evropske pešpoti slovenska planinska transverzala št. 2.

Pešpot »Od Drave do Jadrana« želi predvsem spodbujati delovnega človeka k preživljanju prostega časa v naravi in mu omogočiti letni oddih s popotovanjem iz kraja v kraj na sodoben, cenen in učinkovit način, posamič, v družinskem krogu ali v skupinah. Pot vodi po turistično manj znanih predelih Slovenije in Hrvaškega Primorja in seznanja popotnika z njihovimi naravnimi, kulturnimi in zgodovinskimi posebnostmi. Pot se začne v Radeljah ob Dravi, preide Pohorje, prečka Mislinjsko dolino, nato se dvigne čez Razbor in Sleme. Nadaljuje se čez Mozirje in preko Črete do Motnika, nato preko Trojan in Limbarske gore v Moravče ter doseže pri Jevnici Savo. Od Save gre preko Janč in Kucelja do Grosuplje. Odtod poteka pot čez Turjak na Mačkovec ter preko Blok do Starega trga. Zadnji del poti je speljan preko Sneznika do morja pri Kastavu.

Vsa pešpot je zaznamovana z rdeče-rumenimi markacijami (rdeč krog in rumena pika), v ustreznih presledkih pa je označena še z dodatnim znakom E6. Odcepi k posameznim točkam ob poti (razgledniški spomeniki, kmetije z možnostjo prenočevanja ipd.), od koder se je treba spet vrniti na našo pot, so zaznamovani z »obrnjeno« markacijo (rumen krog in rdeča pika).

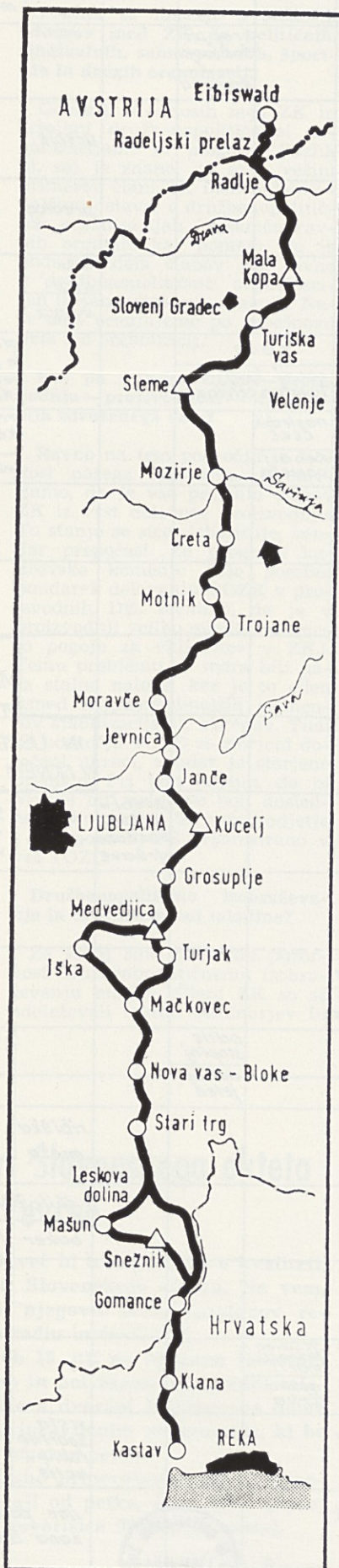
Pot je namenjena popotnikom, zato se izogiba velikim višinskim razlikam in praviloma ne vodi preko vrhov. Izogiba se večjim naseljem in prometnim cestam. Dolga je približno 280 kilometrov in jo je moč prehoditi v 12 do 14 dneh zmerne hoje.

Kdor prehodi vso pot peš v eni smeri in zbere vse kontrolne žige v popotno knjižico, dobi spominsko značko.

Podrobneje si še oglejmo del pešpoti od Jevnice do Grosuplje, ki nam je najbližji in najhitreje dostopen. Ta del poti se začne pri pokritem jevniškem mostu čez Savo, kjer nas pozdravi kažipot s simbolom poti (popotnik in popotnica v rumeni barvi na rdečem polju). Takoj za mostom je Jevnica (železniška postaja) in znak E6 s skico celotne poti. Pri prvih hišah pod bregom se steza strmo vzpne v hrib do zaselka Mala Noga. Ob poti sta kmetiji Balantin (Jevnica 42) in Manožnik (pri kapelici). Nato se steza nekoliko izravna in poteka skozi gozd do kmetije Mežnar (Janče 9), od tam pa se nadaljuje proti planinskemu domu na Jančah. Za cerkvijo zavije pot levo navzdol

s ceste. Kasneje se pri transformatorju spet priključi na cesto, pri vodnem zbiralniku pa se levo odcepi od nje. Pot se nadaljuje mimo kmetije Rojevec (Volavljje 30) in se čez kakih 10 minut priključi na lokalno cesto. Po njej gremo skozi Prežganje, nato pa se začnemo spuščati proti Trebeljevem. Proti desni se odcepimo od lokalne ceste in se pri transformatorju spet vrnemo nanjo. V Trebeljevem lahko dobimo žig na kmetiji Lončar (Karel Mlakar, Trebeljevo 6). Naprej poteka pot po lokalni oziroma gozdni cesti. Na blagem slemenu pred naseljem Leskovec se odcepimo desno od ceste in se povzpemo na travnati razgledni Kucelj. Za vrhom pridemo spet na gozdno cesto in se po njej spustimo do naselja Blečja vas, kjer so v bližini veliki nasadi sadnega drevja. Nato se pot nadaljuje skozi naselje Polica in Gornja Duplica, preide pod glavno cesto Ljubljana—Zagreb, od koder potem pridemo skozi Jerovo vas v Grosuplje. Opisani del poti je primeren za enodnevni izlet, hoje pa je približno sedem ur.

J. M.

Zahvala

Ob boleči izgubi mojega draga moža se iskreno zahvaljujem vsem prijateljem, znancem in bivšim sodelavcem, osnovni sindikalni organizaciji, pihalnemu orkestru papirnice Vevče in ZB terena Vevče, ki so ga tako številno spremili na njegovi zadnji poti, mu poklonili cvetje in vence, čustvovali z menoj in mi ustno ali pismeno izrazili sožalje ter mi na kakršenkoli način blažili nepopisno bol. Hvala tovarišu Aleksandru Martelancu za poslovilni govor ob odprtem grobu. Posebna hvala tudi vam, dragi prijatelji tov. Ida in Franc Cerk, Fani in Lojze Morela, Jernej Marolt, Mila Volf in Feliks Vidergar, ki ste mu napravili mnogo katero uslugo v času njegove bolezn ter mu z obiski, prisrčnim in veselim nasmehom ter bodrilnimi besedami olajšali zadnje leto življenja.

Se posebna hvala tudi vsem delovnim tovarišem iz satinažne-

ga oddelka (tov. Antonu Jakcu, Anici Musar in Antonu Pavliču), ki ste ga kot zastopniki vašega oddelka obiskali na domu ob priliki invalidske upokojitve, mu poklonili darilo in z njim preživel zares prisrčen, čeprav boleč poslovilni večer. S tem ste mu podarili največje darilo, napravili ste ga vsaj za kratek čas srečnega!

Želel in upal je, da se vam zahvali v decembrski številki »Našega dela« in vsem voščiti za Novo leto; žal mu to ni bilo dano. Zato naj ta dolg poravnaj jaz v njegovem in svojem imenu. Bil je dober, zvest in iskren prijatelj, tovariš in mož in prosim vas, da ga ohranite v blagem spominu.

Pridružujem se njegovi želji in vam voščim srečno, zdravo in uspehov polno Novo leto 1976

žalujoča žena Julka

Pravilna rešitev slikovne križanke »Jugoslavija«

strošek, predivo, Lakovič, aparati, ve, AJS, Maršal, Aragonija, star, trak, bratomor, porfir, Notke, Ian, roka, amortizer, opij, etilen, Semjonov, Tana, cekar, tri, Arabka, Al, lat, era, Ain, Črna, Grieg, pravi kot, TR, MS, sikomora, Asam, Aleman, epoleta, AMI, kopito, samospev, Lon, šparon, rdečilo, Toper, Tonej, BIH, SAS, Nikaja, Hrvatska, IJ, Ren, jak, Tadeja, DDT, Alep, lesa, pero, karo, Ant, bron.

Križanko so pravilno rešili in bili izžrebani naslednji reševalci:

10 din VIDRGAR Matjaž, Papirnica Vevče

10 din Nadž Tinka, Papirnica Vevče

10 din ZIDAR Cenka, Papirnica Vevče

30 din JEGLIČ Marija, Papirnica Količevo

60 din KOGEJ Cirila, Papirnica Vevče

100 din PETERNEL Ivka, Papirnica Vevče

Rešitve »Novoletne križanke« pošljite na uredništvo »Našega dela« do 12. 1. 1976.

Trebeljevska pobočja ob žičnici so bila lani komaj nekaj dni pokrita z nekaj centimetri snega. Ali bodo imeli smučarji letos kaj več sreče? (Foto: C. Zupančič)

KADROVSKA SLUŽBA POROČA

Papirnica Količevo

V mesecu novembru so se zaposlili:

Dolič Hasan — del. v lepenki
Bizjak Alojz — del. v proizvodnji
Urbanija Dušan — ključavničar
Florijančič Pavel — proizvodnja
Antič Cvetko — lesni delavec
Krušnik Martin — del. v proz.

Odšli so:

Flis Rudi — dvor. delavec — samovoljno
Perne Marija — del. v dodelavi — upokojena
Koderman Franc — les. del. — samovoljno

Rodili so se:

Antiču Cvetku hči Daniela
Cestitamo!

Papirnica Vevče

November 1975

Prišli:

Uzelac Radoslav, dipl. ing. — vodja odd. za strojništvo
Dečman Bojan — ključavničar II
Jesenik Alojz — vnašalec
Stojilković Dragoljub — pospravljalac izmeta
Perović Radeta — progar
Jolić Dragomir — I. pom. dodel. stroja
Simonović Vojislav — I. pom. dodel. stroja
Vokić Vaso — progar
Đorđević Radmila — snažilka
Virant Marija — zaznamovalka bal
Veladžić Omer — II. pom. vodja preč. rez. stroja
Zunić Mujo — vnašalec
Jović Ljubo — vnašalec
Savić Nenad — I. pom. dodel. stroja
Ibrahimović Himza — vnašalec
Perko Vinko — I. pom. dodel. stroja
Habić Branko — paznik pap. stroja
Marinović Aleksandar — I. pom. dodel. stroja
Zajković Dragoslav — pom. delavec
Milosavljević Stanimir — snemalac lesovine
Galijašević Mehmed — vnašalec

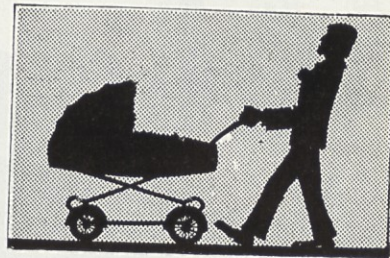
Odšli:

Skopić Asim — vnašalec
Pajk Anton — tesar I
Pilček Zvonko — pomivalec posode
Perviz Bečir — snemalac lesovine
Isaković Veljko — vnašalec
Dragović Miomir — I. pom. dodel. stroja

Poročili so se:

Bučar Anton z Avsec Marijo
Vidić Fanči s Perc Janezom
Luzar Marija z Krušić Andrejem
Cestitamo!

Rodili so se:

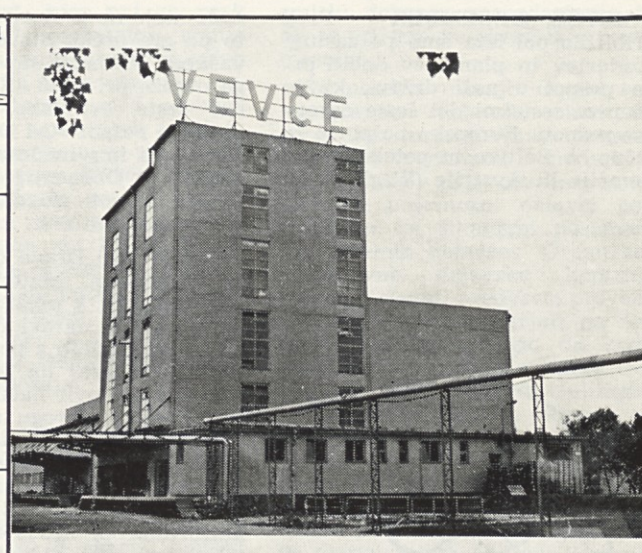
Grekulović Živojinu sin Nenad
Strubelj Francu in Joži sin Marko
Vrečar Francu hči Metka
Kozlevčar Francu hči Darja
Cestitamo!

NAŠE DELO

Glasilo delovnih kolektivov Združenih papirnic Ljubljana in Papirnice Količevo — Izdajata ga delavska sveta — Izhaja vsak mesec — Odgovorni urednik Stane Robida — Uredniški odbor: Milan Deisinger, Milan Korošec, Jože Marolt, Ljubo Milič, Tone Novak, inž. Danilo Škerbinek — Tehnični urednik Danilo Domažnik (Delavska enotnost) — Tiska tiskarna Tone Tomšič v Ljubljani

Po mnenju Republiškega sekretariata za informacije št. 421-1/72 z dne 23. 1. 1974 šteje ta publikacija med proizvode iz 7. točke prvega odstavka 36. člena zakona o obdavčevanju proizvodov in storitev v prometu, za katere se ne plačuje temeljni davek od prometa proizvodov.

NOVOLETNA NAGRADNA KRIŽANKA

sestavil Ivo Sanc	cink	skladatelj Li = sinski	zaslan	nesreča neprijetnost	ime več papežev zaloga			Trdina argent. šahist											republ. v j. z. Azije	odprtje na v steni	nobe = lij
komet																					
nakana						osebni zaimек bela glina		vzklik		Sovjet. zveza mesec				slov. slikar (Lajze)							
volnena tkanina								kraj, pri Šostanju						Cankar						MNOGO SREČE! V 1976. LETU!	
prebivalka Arabije								kravica						strici							
predplačilo				lemez, plug					učenje					mesto v Bosanski Posavini							
atlet Clarke				stare mame, babica					predlog				osebni zaimек				reka v Romuniji	tulec	turški častnik		
			sol silicijeve kisline						Ada Negri				tišina								
			vek, doba	del tedna					svinja				aluminij								
letovišče na bore- njiskem					tkanina			opus		sl. pesnik in pisatelj (Miran)				baza raztopina OH							
vrsta trgovcev ali ro- marjev					varnost svet			naslednik CEKE		režiser Kazan				del sobe, pod							
predjem na- plačilo						potrditev dovo = ljenja	moralna kazen	težnja, namen moško ime													
					tiskar, zvez = dica																
					svinja					VELIKO ZDRAVLJA											
					naselje ob Savi s papir- nico					IN USPEHOV V NOVM LETU!											
					zajed. grm ptičji lim					prebivalka sosodne države	kos celote	grški bog vojne	frijolj = ski kraji	Ivan Cankar	režiser Vesne (František)	Sveta Lukić		režiser RTV (Anton)	začetek dirke		
					slovenski skladatelj zabavne glasbe											RTV napovedovalka (Olga)					
					arabski žrebac			gozdna živalica								letni posek					
								obdelan kos polja								Irska					
risal S. M.	pro = metif			naš pol- delavec (Janez)	lot. kra- tica za kandidat letenje			odtis stopinj naboj- jelen						ruska reka							
	Siam													tvorba iz apnenca							
mestece v Man = džuriji							domaće moško ime				ribiška mreža				veznik			tremalo			
															poznanja, pomelhi			pisatelj kalan			
Marinc							trska				gniloživka										
											baker	pevski glas									
Pod = gornik							majhno naselje							pika, točke				naša vojska	grški bog retrov		
							jeza							Herce- govec							
del Domžal					Vasja Ocvirk	Sarajevo kratica za tovarne v NISU		sesalec ledenih morij								tekoča maščaba					
								grška crka													
truplo, mrho = vina												vrsta sportne rekre- acije					alkoh. pijača				
kovinski baro = meter																	okrasni kamen				